

MAGYAR POLGÁR

Előfizetési díj: Egész évre 16 frt. — Félre 8 frt. — Negyedre 4 frt.
Egy óra 1 frt 50 kr.

HIRDETÉSI DÍJ: Petit sora 6 kr. — Bélyegilleték: minden hirdetés után
30 kr. — Nyilvántartás: sora 25 kr.

Szerkesztőség és Kiadóhivatal:

„Magyar Polgár” könyvnyomdája
(Belközép-utca 2. sz.)

Megjelenik minden nap, vasár- és ünnepnapok kivételével.

Használhatlan kéziratok nem adnak vissza.

Névtelenül beküldött közlemények nem közöltetnek.

KOLOZSVÁR, DECEMBER 9.

Szakismeretek terjesztése.

Művelődési és vagyonszerzési szempontból igen nagyfontosságú mozzanat az, hogy az ország magyar gazdasági egyesületi kebelében közelebb egy új szakosztály alakult, az ismeretterjesztő szakosztály, mely, mint már neve is mutatja, egész munkálkodását annak a feladatnak fogja szentelni, hogy a gazdasági ismeretek terjesztésén fáradozzék.

E szakosztály közelebb már tartott egy ülést, a melyen az egyesület célja és eszközei beható tanácskozás tárgyát képezték. S a szakosztály, mint a németek szokták mondani, „fején találta a szegyet”, a mikor abban állapodott meg, hogy a nemzet fiatalainak különböző művelődéséhez és vagyoni viszonyaihoz is mértén háromféle irodalmi vállalatot vélt létesítendőnek. Egyet a nagyobb tudományos munkák kiadására, akár legyenek ezek eredetiek, akár külföldi klasszikus munkáknak átdolgozásai vagy fordításai. A második vállalat kisebb, népszerűen tartott, mezőgazdasági dolgozatok kiadását tűzné célul. Azok lehetőleg olcsó áron volnának kiadandók, úgy, hogy egy-egy 5–6 ives kötet 20 vagy legfeljebb 50 kron megszerzhető legyen. A harmadik végül egészen a köznép számára és számára szerint irt röpiratokat adna ki egyes gazdasági kérdésekről és ezek ingyen osztatnának szét a gazdák között.

Arról van most szó, hogy miképp lehetne ezen vállalatokat olyanokká tenni, hogy elegendő anyagi eszközökkel jó munkákat nagy számban lehessen minden rangú és rendű gazda számára kiadni. E kérdést érdemes lesz tágabb körben megvitatni. Ha valahol, az ily irodalmi munkálkodásnál lehet az erők egybeesésének nagy eredményt látni. Legyen tehát a vezérelv e kérdésnél, hogy a magyar

gazdák könyvkiadó vállalatát országossá tétessék.

Ez esetben a leghelyesebben úgy lehetne eljárni, nézetünk szerint, ha az országban levő valamennyi gazdasági egyesület alapszabályaiba felvennénk, hogy anyagi eszközeihez mértén elő fogja segíteni a gazdasági szakismeretek terjesztését, és e célra például összes eszközeinek 20 vagy 25 százalékat fogja fordítani minden évben.

Az ismeretterjesztő szakosztály már ma is kibocsáthatna egy ily értelmű felhívást az országban levő összes gazdasági egyesületekhez. És nem kételkedünk, hogy ezek áthatva e cél fontosságától, sietnének közreműködésüket felajánlani. Feltéve, hogy minden egyesület évi bevételeinek abba 20 százalékat fordítandja szakismeretek terjesztésére, össze lehet hozni azonnal legalább is 100,000 forintot. Mert a gazdasági egyesületek összes évi bevétele felmegy hatszázezer frtra, s ennek 20%-a 120,000 frt.

És ha a gazdasági egyesületek által adott eszközök csak 100,000 frtra rugnak is, akkor ez összegből saját nyomdát állíthat az országos gazdasági egyesület már az első évben; és ha erre 30 ezer frtot számítnak, marad még mindig 70 ezer frt a folyó kiadásokra, mely összegből 100 frtot számítva 20,000 ily röpirat kiadására volna 100 nyomtatott ívnek 20,000 példányban való kiállítására 10,000 frt és 30 frtjával a szellemi munka díjazására a száz iv után 3000 frt. Ez összeget a kisebb munkák kiadására lehetne fordítani, a melyek 5 ives füzetekben jelennének meg. Fennmaradva ezen kívül még 57,000 frt, mint oly összeg, a mely a nép közt ingyen kiosztandó gazdasági röpiratok nyomtatására volna fordítandó.

Feltéve, hogy egy évben ily röpiratok használat 100 ivre terjedő tartalommal nyomtatnának, s hogy egy ívnek 20,000 példányban való

nyomtatása hasonlóképp 100 frtba kerülne egy-egy másra s a szellemi munkáért ivenkint 50 frt volna fizetendő, ennek költsége kitenne: szellemi munka 5000 frt s 52,000 frtért venni lehetne, (ha a papír nagy rizmája 10 frtba s a nyomdafesték 2000 frtba jön), 5000 rizmát, melyből kikerülne 10,000,000 iv vagyis 100-zal elosztva ezt, éppen százezer példányban lehetne a száz ivre terjedő röpirat kiállítani.

E szerint hát, ha a gazdasági egyesületek évi bevételeinek 20 százalékat szakirodalmi művek kiadására szentelik, abban a helyzetben lesznek, hogy már az első évben nemcsak teljesen felszerelt nyomdát állíthatnak, hanem egyszersmind szakmunkákat 100 ivterjedelemben 20,000 példányban, és gazdasági röpiratokat szintén 100 iv tartalommal 100,000 példányban (minden egyes röpirat) kiadhatnak.

Minden egyesület az általa befizetett összegnek megfelelő mennyiségű nyomtatványt kapna az irodalmi vállalatától, melyeket aztán legalább is azon összegben érvényesíthetne tagjai közt és ama területen, melyre működését kiterjeszti, úgy, hogy anyagi áldozatot volta képen nem is hozna egy egylet sem. A nyomda regijét bőségesen fedezhetné azon összeg, a melyet a nyomda a szóban levő irodalmi munkák elkészítésénél végzett munkákon megfizetett. Ez munkák kiadására pedig az egyesület és biztos munkára számíthat, érdemes volna, külön papírgyártat kiállításait, mert mára szóban levő munkálatok is biztosítják a gyár fennállását. S ez esetben a számítás még kedvezőbben üt ki.

Ajánljuk ez eszmét az ismeretterjesztő szakosztály figyelmébe.

—m.

Lehet-e vér szerinti rokonságban, illetőleg sógori viszonyban álló egyéneknek egy és ugyanazon járás szolgabírói hiva-

talában együtt szolgálni? Ezen kérdés, mely törvény által szabályozva nincs, egy Szathmarmegyei közlekedési felmerült eset alkalmából, a belügyminiszter által, különben már előzetes korábbi megállapodásokhoz képest, oda döntetett el, hogy az ily kötelekben álló egyének együtt-szolgálása a közigazgatás érdekében helyt nem foghat, s ilyen esetekben ezen összeférhetlenség szükségképpen az egyik tisztviselő áthelyezését vonja maga után. Az áthelyezést a választott tisztviselőnél a megye közönsége, a kinevezettnél a főispán teljesíti.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése decz. 7-én.

Az elnökség bejelentései tudomásul vétetvén, a ház napirendre tért, melynek tárgya a közlekedési budget tárgyalása volt.

A központi igazgatás költségeinél Jozipovics Imre a horvátországi utakról és vízekről hívja fel a kormány figyelmét. Ha „drága” testvéreknek nevezették tegnap a horvátok Thaly által, azt hiszi, hogy Magyarországnak alkalmat kell adnia arra, hogy Horvátországban az anyagi fejlődés tényezői meglegyenek s akkor e szemrehányásra nem lesz alkalom.

Domahidy István a Kraszná-Szamos vidékén uralkodó vízvisszélékre hívja fel a kormány gondoskodását, s kéri, hogy intézkedések szándékba legyenek hozva a területen, sőt utján is. E mellett országos utak építését sürgeti e vidéken.

Kemény Gábor közmunka- és közlekedési miniszter kijelenti, hogy a szent korona országainak állapota mindenütt egyenlő gondoskodásának tárgyát képezi s így Horvátországnak is. Azt hiszi, hivatkozhatik kereskedelmi miniszteri működésére, midőn iparkodott az ország érdekeit minden vidéken lehetőleg előmozdítani. Ugyanezt mondhatja Domahidy felszólalására is. Szívesen segít minden vidéken, de csak bizonyos egymásutánban teheti ezt. Annyi mindenféle a teendő, hogy a ki mindent egy perczben akar csinálni, semmit

Tárcza.

HÉTRŐL-HÉTRE.

Ha nincs telünk, legalább hitessük el magunkkal, hogy van. Adjuk úgy, mintha volna. Koncertezzünk, bálozzunk, olvassunk fel. Mert hát városunk ezekből áll a tél. S ez irányban meg is indultak az előmozdalmak az egész vonalon. Kolozsvár valóban büszke lehetne, ha nem volna oly okos, hogy e rosz tulajdonságot elfojtsa: zeneestélyekre és nyilvános felolvasásokra oly válogatott és tartalmas műsorokat képes előállítani, minőket egy vidéki város se.

A szépirodalom itteni művelői már akkor tekintélyes számot tettek, mikor a főváros nemhogy hasonlókat nem tudott felmutatni, de még magyar se volt; városunk szépirodalmi munkái bizonyára nagyon fel tudják vinni családjukat. A tudományos irodalom is régóta lelt lelkes és avatott művelőkre, mert a három főtanoda és a jogakadémia mindig tartottak e gócponton számottevő férfiakat; hanem virágzóbb korát mégis az egyetemmel érte el, mely európai nevű tudósokkal dicsekedhetik, kik a tudomány több ágában a zászlóvivők közé sorolhatók.

A művészetek közül pedig főleg a zenét csaknem minden háznál művelik; aránylag talán sehol sincs oly sok alapos zenei képzettségű egyén, különösen a nők között, mint városunkban.

Igy aztán egy-egy nagyobb szabású zeneestély, felolvasás is úgy ki tudunk állítani, hogy a szigorúbb kritika is nem egyszer kénytelen letenni a fegyverét.

Kétségtelen, hogy szórakozás, értelemfejlesztés, érzelem-nemesítés, és izlés-finomítás szempontjából mindezeknek igen becses befolyásuk van. És természetesen, hogy nagy városban, hol sok ember, sok igény találkoznak össze, már csak az unalmas téli idő élvezetesebb eltöltése végett is e társadalmi eszközökhöz folyamodunk, s a munkafelosztás elvét a mulatságok terére is átvitve, elvárjuk mindenkitől, hogy viszonzásul tehetősége vagy hajlama szerint, az időtöltést közreműködésével előmozdítsa.

A mint az állam az állami célok előmozdítása végett minden tagjától munkát, vér és pénzadót követel, úgy a társadalom se hagyja nyugton egy tagját sem, hanem a közös szórakozás érdekében mindenik tagjától megvár valamit. Nagy városokban fejlettebbek levén a társadalmi viszonyok, az egyes egyének is inkább igénybe vannak véve.

Es ez ellen nem is lehet semmi kifogás addig, míg az egyén a magán családi és a társadalmi követelmények teljesítése között kellő egyensúlyt tart. Mert valaminek a királynak azt, a mi a királyé; istennek azt, a mi az istené, úgy meg kell adni a társadalomnak is, a mi a társadalomé, de meg a családnak, a házi istenneknek is azt, a mi ezeké.

E pontban tévednek sokan; fejlett társadalmi viszonyok között még többen; nagy városokban legtöbben. Tehát Kolozsvárt se állunk jobban.

A társadalom követel, sokszor parancsol. Szabályokat alkot, és kényszerít az emberre. Főlemeszi a magán embert, a család tagját, s kidobja a nyilvánosság elé, hol a közszokások, sokszor szeszélyek és divatok szele ragadja jobbra-balra.

Fiatalemberek, fiatal leányok már szűlőik házában annyira kijönnek a családi életből, hogy később maguk se alkotnak családi életet. Családot igen, de családi életet nem. Hisz' az most nem is divat!

Az atya egész napon át fut, fáradság, keres; az anya látogatásokat tesz, vagy fogad. Együtt, és gyermekeikkel csak addig vannak, a míg esznek hevenyében, aztán ismét munka és szórakozás — a családon kívül. Mert a férfi ha otthon van is, de dolgozó szobájában, anyai, mint ha nem volna otthon. Hasonlag a nő, ha egyszer szalonja küszöbét átlépte, akár mintha távozott volna hazulról.

Jó az est; a férjet várják a klubban, kasszinóban; a nő estélyre, vagy bába siet. A gyermekekkel hon marad a dajka, és szobaleány, hogy épületes beszélgetésekkel neveljék a jóban. A mint pedig egy kisse cseperednek, a társaság oly hamar kiragadja ezeket is a családi tűzhely mellől, hogy mire értelmük annyira nyílt, hogy a külső jelenségeket meg tudják ragadni, csak is a nyilvános életet látják maguk előtt, a családi életből nem tapasztalnak semmit. Így megy ez folytonos körforrásban egyik ivadékról a másikra, s a végén, hogy nagy városban lehet zajos, érdekes társadalmi élet, de „otthon”, az épen nincs.

Nem szükség vázolnunk e visszásságot hátrányait. Mindenki tudja, hogy állam, és társadalom alapja a család; s ha ez ingatag, amazok fennállása is kétséges. A milyen a család, olyan az ember, s a milyen az ember, olyan az emberek összessége.

A városi életmód télen se hozza össze a családok tagjait. Ezek mindenkivel találkozhatnak és tölthetik az időt, csak egymással nem; vagy ha találkoznak is, ez csak nyilván-

nos helyen történik, hol nem többek egymásra nézve a társaság bármely más tagjánál.

De az a benső meghitt együttlét az otthoni tűzhely mellett, mely olyan, mint a jó meleggy: nemes érzések és tiszta szeretet heve mellett agyban és szívben nemes plántákat nevel, — ez mindinkább kivesző félben. Ma már a családi érzelmek is csak futtában nyilvánulnak, futó homokba helyeztetnek, melyet a rohanó mindennapi élet szele elsöpör...

Hja, a mamának otthon ülni, gyermekével ögylegni, ennek szükségleteit számba venni, szép szemeket rontó apró munkát érte elvégezni, rosz cselédekkel vesződni, gyermeke alapirányát gondolkodásban és érzelemben megadni: óh, a mamára nézve mindez unalmas, lélekölő, szépségrontó kin volna! S aztán, a mi fő: — ez nem divat!

Az atya azt mondja, hogy eleget vesződött ő a mindennapi kenyérért egész nap: neki megengedhető, ha este pár órára kávéház, vagy a klubba megy.

Az anya azt mondja, hogy a sok rosz cseléd duzzogása és a sok kényes gyermek sirása miatt megfájult a feje, migraine érte, reá nézve épen orvosság lesz, ha kisse kimulatja magát estélyen vagy bában. (A migraine oly fegyvere a nőnek, mit a viszonyok szerint, hol otthon maradás, hol távozása érdekében használ; két élű, melylyel igen gyakran önmagát sérti meg).

És a mikor bekövetkezett az az egyetlen idő, mikor az egész hosszú nap után együtt lehetnének egy kicsit, szépen kitűnik, hogy — egyikük se maradhat otthon!

Pedig, vajjon az atya kimerültsége nem inkább enyhülne-e szerető hitves és ögylegő kisdédé karjai között? Pedig az anya unalmát és szeszélyét nem inkább gyógyítaná sze-

Mai számunkhoz egy negyedív hirdetés-melléklet van csatolva.

sem csinál. (Helyeslés.) A közmunkák kérdése közelebb fog megoldatni, a megoldás mikéntjéről nem nyilatkozhatik.

A tétel erre elfogadtatott.

A vasúti felügyelőség tételénél Helfy Ignác a házszabályok értelmében kíváncsi tartotta volna, ha a tárcza előadója, Lukács Béla, előadói jogával élve, megismertette volna a kormány politikáját, főleg a történeti tárczaváltozás után. Ezt szükségesnek tartotta volna, bár elhiszi, hogy az előadónak, ki előbb az ellenzékhez tartozott, ez egy kissé kényelmetlen lett volna.

Előző konstataálni kívánja, hogy praxis szerint az általánosságban elfogadott költségvetésnél minden egyes részlet csak egyes tételei szerint tárgyalatik s külön általános indokolása fölösleges. A házszabályok legalább az előadót erre nem kötelezik.

Lukács Béla előadó: A tárczaköltségvetést egy előadó sem indokoltam még külön, azért ő csak a gyakorlatot követte. De a hol kötelessége lesz a pénzügyi bizottság jelentését indokolni, ott azt nem mulasztja el. Pártállására vonatkozólag megjegyzi, hogy a ház sokkal kisebb tárgyának tekintni magát, semhogy ennek igazolására a ház idejét igénybe venni kívánja volna, de most nyíltan provokálta, nyílt választ ad. Szónok a közigazgatási kiigyeztetés, s a bosnyák okkupáció kérdéseiben ellenzék volt a kormánynak, — de e kérdések most már megoldottak, — meg nem történté tenni azokat tenni nem lehet. Elvialap nélkül pedig az ellenzék állást fentarthatónak nem tartja. Meglehet, hogy téved, de meggyőződése szerint járt el. S elviseli lépése következményeit. (Élénk helyeslés jobbról.)

Thaly Kálmán sajnosan konstataálja, hogy a magyar államvasutak forgalmi eszközei nem felelnek meg az ország igényeinek. Mult nyáron a gabna-kivitel e hiányok miatt akad meg. Ezért csökkent a gabna ára s az ország sok milliónyi kárt szenvedett. A bajok gyors orvoslását kéri.

Irányi Dániel felhívja a kormány figyelmét a szabadjegyekkel üztött visszaélésekre s indítványozza utasítani a minisztert, hogy közölje a szabadjegyek engedélyezése dolgában kiadott szabályrendeletet s tegye közzé a hivatalos lapban azok neveit, kik hivatalos jogcímen kívül e kedvezményben részesülnek.

Kemény b. miniszter Thalyknak készséggel megjegyzi, hogy a forgalmi eszközök hiányán segíteni fog s utal e dologban a ház elé tegnap terjesztett jelentésére. A szabadjegyek kezelése iránt most készül egy szabályzat s azt szívesen a ház elé terjeszti. (Helyeslés.)

Helfy Ignác tudomásul veszi a miniszter ígéreteit, de kívánja, hogy a teherkocsik tassék a ház által.

Ivánka Imre: A szabadjegyekre vonatkozólag megnyugtathatja az előtte szólókat, hogy e kedvezmény jelenleg az előbbi állomány határozására redukáltot. A vasúti társulatok egymásnak kölcsönöségből szoktak bizonyos számú jegyet rendelkezésükre bocsátani. A kocsialomány szaporításáról a kormány már gondoskodott. Eddig az államvasutaknál rendkívüli kocsiszükséglet fedezésére a bérletdíjak megfelelnek a vételár 5—6 évi törlesztési részletének. A magasabb tétel törvényjavaslat után

retteinek együttléte? Hát az „otthon” már úgy kihűlt, hogy azon kívül mindent meg lehet találni, de abban semmit se? Lám, a társadalmi ferde szokások, hobortos divatok lassankint, észrevétlenül úgy az emberbe veszik magukat, hogy utóljára az embernek valóságos természetvé válnak! Mert a szokás, a divat mind-egyre kiszűri tőlünk helyünk mellől, már azt hisszük, hogy otthon nem is lehet, de nem is illik szórakozni. Sőt guny és nevetésgé tárgya lesz az olyan „bagoly”, ki otthonról természetével lehuhogja odújában a társadalom ferdeségeit.

Nem akarnék félreértésekre adni okot. Mindjárt kezdetben az egyszerű hangszíjokhoz társadalmi és családi feladatokat kötött, s ezzel eléggé óva hisszük magunkat az egyoldalúságtól, vagy túlzás vádjai ellen.

Jól tudjuk, hogy társadalmi érzék nélkül, a legtöbb szép és nemes eszme, melyek a közjó érdekében születnek, halva születtek volna. De azt is jól tudjuk, hogy a társadalom csak akkor lehet jótékony és hálás talaja az ily eszméknek, ha a családok ősi erényei jobban őriztetnek az ősi érzéseknél...

S ha ezeknek az elmondását most a „saison” küszöbén szükségesnek és alkalmi-nak tartottuk; ez csak azt bizonyítja, hogy mi a köpenyegest eső előtt és nem eső után szoktuk becsülni. Bár igaz, hogy ma — ez se divat!

De hát tulajdonképp ez se volna divat, hogy valaki manapság ily unalmas cikket írjon. Ma nem bányák, ha kong is, csak — „olvastassa magát.”

Régén azt tartották, hogy „üss, csak hallgass meg.” A mai emberek nem hallgatnak meg, csak ütnek.

Mit tegyünk? Tűrjük, ha egyszer — ez a divat!

Figyele.

ján fog a költségvetésbe beállítani. (Helyeslés.)

A tétel megszavaztatott. Irányi indítványát Szalay Imre rövid felszólalása után a többség mellőzte.

A kőutak címénél Kemény br. miniszter indokolja a költségvetéset. A törvényes intézkedések megtörténnek most is, hogy utalózatunkat mielőbb kiépítsük. — A tétel megszavaztatott.

A vízi utak címénél Thaly Kálmán hívta fel a miniszter figyelmét a tiszta-szabályozásnál követett visszaélésekre s a drágelygönyői dunarész szabályozását sürgeti, Herman Ottó, a tiszai mellékfolyók szabályozását mondja rendszertelenné, Nikolics Sándor a Bega-szabályozás érdekében szólalt fel. Krisztinkovics a Rába-szabályozás miatt emelt panaszt.

Az előadó és a miniszter felvilágosítása után a tárgyalás folytatása elhalasztatott.

A korcsmai hitel ügye.

A képviselőház igazságügyi bizottsága csütörtöki ülésében folytatta az uszioráról és káros hitelügyletekről szóló törvényjavaslat részletes tárgyalását.

Az ülésen az igazságügyminiszterium részéről Zádor min. tanácsos volt jelen.

Literáty előterjeszti az általa beadott szövegezés első szakaszát.

Körössy stílusos módosítást indítványoz. Zádor min. tanácsos Literáty szövegezésével érvel.

Komjáthy indítványozza, hogy a kávéházakban való hitelezéstől is megvonassék a jogsegély, ha ott szeszest italokat mérnek ki.

A bizottság Literáty szövegezését fogadta el.

Literáty előterjeszti szövegezésének 2-ik szakaszát és azt pontról-pontra indokolja.

Körössy a szakaszt nem fogadja el. Mandel hasonló értelemben nyilatkozik, mivel a szövegezés nagyon zavaros; de különben is nagyon kevés esetben óhajtja a korcsmai hitelnek a jogsegélyt megadni. Szólv csekély módosítással a miniszteri javaslat 24. §-át helyesli, s azt fogadja el; ennelfogva a következő szöveget ajánlja:

„Szállodákban, vendéglőkben, vagy korcsmákban szálló vendég ellen a szállástadó által, továbbá munkás ellen a munkaadó által támasztható követelésekre a jelen fejezet határozatai nem alkalmazhatók.”

Gáll a szakaszt nem fogadja el, mert ő egészen más nézeteknek hódol a mennyiben „hitel” mindezt minden esetben nem vonja meg a jogsegélyt, csakis a szegényebb népet óhajtja a kizsárolástól megmenteni.

Horváth szintén helyteleníti az előterjesztett szakaszt, de pontonkénti tárgyalásba belenyugozik.

Körössy a következő §-t ajánlja: Az előző §. rendelkezései alól kivételnek:

1. A két forintot meg nem haladó oly követelések, melyek 8 napnál nem régebb időben keletkeztek.

2. Azon követelések, melyek szállodákban, vendéglőkben, korcsmákban szálló vendégek ellen a szállástadó által támaszthatóak.

A bizottságok a Literáty szövegezésének pontonkénti tárgyalását határozta el.

Horváth az 1-ső pontot kihagyatni kívánja, mert csak azon kereskedőket óhajtja az általános szabály alól kivenni, kikről az 1876. évi decz. 31-én 59560. sz. a. kelt belügyminiszteri rendelet intézkedik.

Gáll hasonlólag az 1. pont kihagyása mellett szól, mert ez nagyon sok visszaélésre nyújtana módot, mivel ezután minden kereskedő pecsételt üvegekben árulná a szeszt.

Apáthy indítványozza, hogy kivételnek az általános szabály alól azon kereskedők, cukrászok, kik a fennálló szabályok szerint pecsételt üvegekben árulják a szeszt, azaz az 59560/876. számú belügyminiszteri rendelet szerint.

A bizottság ez indítványt elvileg elfogadta; a szövegezéssel Literáty és Körössy bíztak meg.

Literáty előterjeszti saját szövegezésének 2-ik pontját.

Komjáthy indítványozza, hogy azok, kik „részen” dolgoznak, szintén igénybe vehessék a hitelt s beperelhetők legyenek.

A bizottság elvileg elfogadja a 2. pontot és Komjáthy indítványát. A szövegezéssel Körössy és Literáty bíztak meg.

Literáty szövegezésének 3. pontját elejtí s azt kihagyatni kéri.

Horváth fentartja a szakasz elvét, mert a kisebb gazdálkodókat a hitelt nem akarná megvonni.

Zádor min. tanácsos Horváth indítványát elfogadja, de azt a bérlokre is kiterjesztetni akarja.

Gáll elfogadja Horváth nézetét, de a hitelmennyiség maximumát meghatározni indítványozza.

A bizottság elvileg elfogadja Horváth in-

ditványát. Literáty szövegezésének 4. pontja elfogadtatott.

Ezzel az ülés véget ért.

Tapasztalataim a magyar iparosság köréből.

Budapest, december 6.

(Vége.)

Mi természetesebb, mint hogy azonnal megszakitottam emberemmel a sok évig fennállott rendes üzleti összeköttetést és elmentem egy másikhoz, ugyancsak tiszta magyarnevű emberhez, ki 3—4 kiállításon kitüntetésben részesült cipővel s más lábbeliekkel. Ennél nincs panaszom a munkára, de úgy bánt a vevővel, olyan foghegyről beszél a „kundschaft”-tal, mintha ez köteles volna szerencséjének tartani, hogy tőle vásárolj valamit.

A két cipészszel való érintkezésből azt a tanulságot vonom le, hogy ha az iparos kissé előre kapott, jól megy dolga, sok a vevője, keresett üzlete van, vagy valami kitüntetés érte, kutyába sem veszi a vevőt. A társadalmi érintkezés simaságára már semmit ad, hanem drezsás, merev poszturába vágja magát s a lakonikus beszédmódban tul tesz a spartain is, — ennek szellemessége nélkül. Rendes, vagy nem rendes vevő: az neki mindegy. Ilyen tapasztalatom lévén a jobb módú iparosokkal, történt, hogy egyszer egy kályha ellenzőre volt szükségem. Szándékosan kerestem föl tehát egy szegényebb sorsú bádogost, kinek nem lévén tulságosan sok keresete, így okoskodtam, több ideje marad arra, hogy pontosan elhozza és tisztességesen elkészítse a domború, paizsalakú iparczikket, mit nálam megrendeltem. El is készítette pontosan a mondott időre, el is hozta, de oly rendkívül primitív és otromba munkát szolgáltatott, hogy nem tudtam: nevessek-e, avagy bosszankodjam. Tisztességes szobába e „butoradarabot” beállítani lehetetlen volt. Kifizettem a feleárat s magának a bádogosnak ajándékoztam a jeles kályha-ellenzőt, nagy meglepetéssel, hogy boldoguljon vele máshol — ha tud.

Ezen esetről mit még számos mással tudnék illusztrálni, ismét azt a tanulságot lehet venni, hogy a kevésbé keresett iparos, egyuttal rendszerint hátramaradottabb is, s ha tán pontosság tekintetében kevésbé esik kifogás alá, mint az előhaladottabb, keresettebb s jobban fölkapott iparos, de aztán alig van valami érzéke a forma és csín iránt.

Hogyan jártam a szabómmal? Czeglédi születésű stock-magyar volt. Világos tehát, hogy nála rendeltém ruhát, de meg is adtam az árát éveken keresztül ügybuzgóságomnak, mert sohasem tudta úgy eltalálni és úgy megszabni a ruhát, hogy azt még kétszer-háromszor vagy megbövítni, vagy megcsúszítani, vagy meghosszabítani, vagy megkurtítani ne kellett volna. Felhagytam vele. Elmentem egy másikhoz. Ez jobban szabott, pontos is volt, de midőn egyszer 55 forintért egy rendbeli ruhát csinált, másod- vagy harmad-napra észrevettem, hogy a kabát jobb ujjának felső részén egy féltényrnyi nagyságu és ugyanazon kelméből való, művészi ügyességgel bevarrt folt van. Midőn pedig könnyen érthető indignációval interpelláltam a szabót e művészi kivitelű toldás-foldásért, azt felelte: meglehet, a legénye munkaközben pipázott, vagy szivarozott, úgy fogott tüzet a kelme. A ruhát azonban vissza nem veszi (már ki volt fizetve), — miért nem szoltam azonnal, mikor a ruhát először felöltöttem! Mi volt mást mit tennem, belenyugodtam sorsomba, mely engem a magyar iparosokkal annyira üldözött.

Még messze fűzhetnék e tapasztalatokat, de csak két esetet akarok még föllelteni, mint igen jellemzőt. Ismertem egy nagy családú szegény magyar asztalost, kinek magának nem volt üzlete, egy más asztalos-mesterhez járt munkába s családjának alig-alig került ki a mindennapi kenyer. Minden áron munkát akartam neki adni. Rendeltem tehát nála egy kis kettős gyermek-asztalt, melyhez nem kellett sok anyag. Azt felelte nagy sougherain büszkeséggel, hogy ő ilyen apróságokkal nem foglalkozik. Inkább koplal. És ismertem szabót, ki egy úri embernek fekete szalon-kelméből pantallont csinált, de úgy, hogy az egyik lábszá-

ron elől a kelme szörméje fölfel, hátul meg lefelé ment, — a másik lábszáron megfordítva. Ilyen remekművet is ritkán látott a világ!

Mindezekből mi a tanúság? Nem a magam apró-cseprő bajait akartam én itt elbeszélni, — hanem a magyar iparét. És a mi áll itt kicsiben, áll nagyban is. Mig az ipari erények lábra nem kapnak! mig pontosság, soliditás, a vevőkkel való bánásmód, munkaszeretet, szakértelem és forma-érzék nem lépnek helyébe az ellenkező tulajdonoknak, komoly, tartós haladásról az ipar terén alig beszélhetünk. Az említett erények elsajátítása pedig nem annyira a törvényhozástól és kormánytól, mint sokkal inkább maguktól az iparosoktól függ. És a mig maguk az iparosok nem segítenek e bajokon, hiában is sürgetjük a segílyt a kormánnytól. Végre is a vevő tisztességes árucikkét kíván pénzéért s a ki úgy jár, a mint én jártam, pedig szent a hitem, hogy igen nagy azok száma, hát azonban, ha még oly nagy és intenzív is a lelkesedés és buzgalom az ipar ügye iránt, lassanként okvetlenül meg fog csapanni s ez aztán egy másik baj, a mit iparunk fog megcsinálni.

Egy iparpártoló.

Az új katonai szervezet.

Az Armeeverordnungsblatt közlése az új szervezet alkalmazásával történt hadparancsnoki és a „helyettesek” kinevezését; e szerint 3 Felsője kinevezte: kühnenfeldi br. Kuhn Fer. tábornagynagot a 3. hadtest parancsnokává és parancsnokló tábornokká Grácban; philipp-sbergi br. Philippovics József tábornagynagot a 8. hadtest parancsnokává és parancsnokló tábornokká Prágában; br. Edelsheim-Gyulay Lipót lovassági tábornokot a 4-dik hadtest parancsnokává és parancsnokló tábornokká Budapesten; hg. Württemberg Vilmos tábornagynagot a 11. hadtest parancsnokává és parancsnokló tábornokká Lembergen; br. Ringelsheim József tábornagynagot a 10. hadt. parancsnokává; gr. Thun-Hohenstein Ferencz tábornagynagot a 14. hadtest parancsnokává; br. Ramberg Armin lovassági tábornokot a 13. hadtest parancsnokává; br. Bauer Nándor tábornagynagot a 2. hadtest parancsnokává és parancsnokló tábornokká; br. Appel János lovassági tábornokot a 15. hadtest parancsnokává és parancsnokló tábornokká Szerajevóban, lovag Kees György altábornagynagot a 6. hadtest parancsnokává; br. Catty Adolf altábornagynagot a 5. hadtest parancsnokává; br. Schönfeld Antal altábornagynagot a 12. hadtest parancsnokává; gr. Degenfeld-Schonburg Keresztély altábornagynagot a 7. hadtest parancsnokává; hg. Windisch-Grätz Lajos altábornagynagot a 1. hadtest parancsnokává és br. König Gusztáv altábornagynagot a 9. hadtest parancsnokává; továbbá tannenburgi Stubenrauch György altábornagynagot a budapesti parancsnokló tábornok helyettesévé; trauensteinburgi b. Teuchert-Kauffmann altábornagynagot a prágai parancsnokló tábornok helyettesévé; és Vecsei és Börölyög-Iságfai b. Vecsey József altábornagynagot a gráci parancsnokló tábornok helyettesévé.

Egyidejűleg 6 Felsője elrendelni méltóztatott, hogy b. Ringelsheim tábornagynag és b. Ramberg lovassági tábornok addig, mig ezen alkalmazásaikban állanak, e mellett még a „brünni”, illetve „zágrábi parancsnokló tábornok” címét viseljék.

Az Armeeverordnungsblatt még a következő, 1882. decz. 2-áról keltezett körrendelet teszi közzé az új organikus határozatok, továbbá az új szemle-előírás kiadásáról:

6 cs. és apost. kir. Felsője az 1882. november 30-iki legfelsőbb elhatározással, összefüggésben a legkegyelmesebben jóváhagyott változásokkal a hadügyben, nevezetesen a hadtest-kerületek képzését és a gyalogság újjászervezését illetőleg, a következő organikus határozatoknak, továbbá az ujonnan szerkesztett szemleelőírásnak a cs. kir. hadsereg számára a legfelsőbb jóváhagyást megadni és legkegyelmesebben elrendelni kegyeskedett, hogy ezen előírások 1883. január 1-ével hatályba lépjenek.

Az illető eddigi organikus határozatok, továbbá az eddigi szemle-előírás ugyanazon nappal hatályon kívül helyeztetnek.

Az organikus határozatok magukban foglalják:

1. A katonai területi parancsnokságokat,
2. A csapatosztály-parancsnokságokat,
3. A dandár-parancsnokságokat,
4. A főszárny- és személyes hadségeket,
5. A gyalogságot,
6. A vadászcsapatot,
7. A hadkiegészítő kerületi parancsnokságokat,
8. A tüzér-törzset,

9. a műszaki törzset,
10. a tábori és vartüzérséget,
11. a szekerész-csapatot,
12. a katonai felügyelőiséget,
13. a katonai ügyelőiséget,
14. a katonai élelmezési intézeteket és
15. a katonai ágyrakatárakat.
Ezen organikus határozatok, valamint a szemleelőírás egymásra következőleg, a nyomtatás elkészítéséhez képest fognak kiadatni és a még szükséges részletes intézkedések rendeleti uton fognak kibocsáttatni.

Gr. Bylandt-Rheidt, s. k.
tábornagy.

Eddigél csupán az organikus határozatok a területi parancsnokságok, a hadosztály-parancsnokságok, a dandár-parancsnokságok és a hadsegédek számára, továbbá az új szemleelőírás kerültek kiadásra.

Az organikus határozatokból a katonai területi parancsnokságok számára a következő fontosabb határozatok emelendők ki:

A monarchia 15 katonai területi kerületre, és egy katonai parancsnoksági kerületre van osztva. A katonai területi meghatározás a csapatok hadkiegészítő-kerületi és magasabb rendű taktikai egységekre való beosztásán alapszik.

A megszállott terület külön hadtest-kerületet képez. Minden hadtest-kerületben egy hadtest-parancsnokság, a katonai parancsnoksági kerületben egy katonai parancsnokság, a vezető katonai hatóság; van pedig: az I. hadtest-parancsnokság Krakkóban, a 2. hadtest-parancsnokság Bécsben, a 3. Grácban, a 4. Budapesten, az 5. Pozsonyban, a 6. Kassán, a 7. Temesvárt, a 8. Prágában, a 9. Josefstadban, a 10. Brünnben, a 11. Lembergben, a 12. Nagy-Szebenben, a 13. Zágrábban, a 14. Innsbruckban, a 15. Szerajevóban és a katonai parancsnokság Zárában.

A 2., 3., 4., 5., 11. és 15. hadtest-parancsnokság, a „hadtest-parancsnok” cím mellett még a „parancsnokló tábornok N.-ben” címet is viselik. A hadtest (katonai) parancsnok a legfőbb parancsnok katonai területi kerületében. A hadtest-parancsnok, valamint a zárai katonai parancsnok közvetlenül a közös hadügyminiszter alatt állanak.

A magyar korona országainak a hadtest-parancsnokok szolgálatuk körébe vágó minden ügyben, melyek a politikai hatóságok közreműködését igénylik, közvetlenül a magyar kir. minisztériumokkal, illetve a 13. hadtest-parancsnokság a horvát-szlavon kir. országok kormányával érintkeznek. — Minthogy Magyarország, Csehország és Galícia több területi kerületre oszlanak, különös viszonyok között szükségessé válhatik a parancsnokságok egyetemes vezetése. Azon esetekben, melyek a fegyveres hatalom felhasználását nagyobb mérvben szükségessé teszik, ez okból a budapesti parancsnokság tábornok a katonai rendelkezési jog, az 5., 6. és 7. hadtest csapatai fölött, a prágai és lembergi parancsnokság tábornokokra a hasonló jog az összes Csehországban, illetve Galiciában állomásozó csapatok fölött szintén átruházatik. A parancsnokló tábornokok, továbbá a 14. hadtest parancsnoka és a zárai katonai parancsnokok mellé tábornokok adatnak a szolgálati ügyek vezetésében való segítség céljából, kik részint „helyettesek”-nek, részint „beosztott tábornokok”-nak nevezetnek. A hadtest (katonai) parancsnokság feladata az összes, a területkörében létező vagy háborúban felállítandó magasabb parancsnokságok, csapatok és intézetek mozgósítása. A mozgósított viszonyának tartamára a hadtest-parancsnokság hivatali székhelyén állandó katonai parancsnokság által pótlatik, melynek „katonai parancsnokság N.-ben” lesz a neve.

Az organikus határozatokból a csapatosztály-parancsnokságok számára a következő figyelemreméltó emelendő ki: A csapatosztályok összetételük szerint gyalog- vagy lovas-csapatosztályoknak nevezetnek és mint ilyenek, főleg számokat viselnek az 1-estől kezdve. A csapatosztály-parancsnokságok viszik a katonai parancsnokságot a hozzájuk utalt csapatok fölött és a hadtest (katonai) parancsnokságnak, melynek kerületében elhelyezvők, közvetlenül alá vannak rendelve.

A csapatosztály-parancsnokságokat egy altábornagy viszi. A békében fenn nem álló lovassági csapatosztály-parancsnokságok mozgósítás esetén az illető katonai területi parancsnokságok által aktiváltaknak és szereltetnek föl.

Az organikus határozatokból a dandár-parancsnokságok számára kiemelendő: Békében az egy fegyvernemhez tartozó csapatok vagy a különböző fegyvernemhez tartozó szakaszok egy tábornok parancsnoksága alatt dandárokká egyesítetnek és ezek összetételük szerint gyalog, hegyi vagy lovas-dandároknak nevezetnek el.

A dandár-parancsnokok a vezérőrnagyok sorából vétetnek. A gyalog vagy hegyi dandár-parancsnokságok a főjükk helyezett csapatosztály-parancsnokságok alatt állanak: a lovas-dandárok, különös esetekben

a gyalog vagy hegyi dandárok is, közvetlenül a területi parancsnokságok alatt állanak. A dandár-parancsnokságok kivonulása esetében a tábori csapatokkal „területi dandárnokok”, illetve „lovassági felügyelők” fognak kinevezetni és ezeknek alárendeltetnek a viszszámardó pót-csapatok és hadseregi intézetek.

Az organikus határozatokból a főszárny- és személyes hadsegédek számára a következő emelendő ki: Ö Felsége fő- és szárny-hadsegédeknek száma kizárólag a legfelsőbb parancsól van függővé téve. — A közös hadügyminiszter egy őrnagy és egy százados, a hadsereg főfelügyelőjét két törzstiszt illeti szárnysegédekül; minden tábornagyot egy őrnagy illet szárnysegédkül, a parancsnokló tábornokokat, a hadtest-parancsnokokat és azok helyetteseit, továbbá a zárai katonai-parancsnokot egy-egy főtiszt személyes hadsegédkül; háborúban a hadsereg főparancsnoka négy, minden egyes hadsereg-parancsnok két törzstisztet nyer szárnysegédkül, minden hadtest-parancsnok egy főtisztet személyes hadsegédkül. A helyettes katonai parancsnokok személyes szolgálata egy-egy nyugalmazott vagy „szolgálaton kívüli” állományú főtisztet nyerne parancsértisztül.

Az új szemle-előírás 4 szakaszban 60 paragrafust foglal magában és az I. szakaszban az „általános határozatok a szemlekről”, a II. szakaszban „a katonai adminisztráció és technikai adminisztráció szemlék”, a III. szakaszban a „gazdasági adminisztráció szemlék” és a IV. szakaszban a „mozgósított csapatok és intézetek megvizsgálása, továbbá szemlék a mozgósítás viszony alatt” részletes, beható és világos módon tárgyaltnak.

Louis Blanc.

Louis Blanc esütörtökön Párisban meghalt. Franciaország egyik legnevezetesebb férfia hunyt el benne.

Louis Blanc született Madridban, 1811. október 29-én. Atyja főpénzügyigazgató volt Spanyolországban, Bonaparte József uralkodása alatt. Visszatérve Franciaországba, a császárság bukása után, a fiatal Louis Blanc a Róver-intézetben végezte tanulmányait. Igen ifjú korában kezdett írni, 1832-ben már több művét közölte meg az akadémián.

Párisba menvén, különböző lapokba kezdett dolgozni, a National-ba, a Revue Republicainebe. Híres elméletét a munka szervezéséről először a Revue du Progrèsben tette közzé.

Louis Blancnak publicistiki hírnevével egyenlő mérvben növekedett történetírói hírneve. „Tíz év története 1830—1840” című műve óriási sikert aratott. Tekintélye határtalan volt a munkások előtt, kik őt 1848-ban bevitték a kormány tagjai közé. Az ő javaslatára törölték el a halálbüntetést politikai ügyekben.

Kevesebb szerencsével tette meg javaslatát egy haladói minisztérium alakítása iránt, s ezért be is adta lemondását, de társai kérelmére visszavette.

Az entuziasmus, mely őt ekkor környezte a nép előtt, sokszor fenyegetéssé fajult a kormány többi tagjai ellen. A forradalom alatt diktátor is lehetett volna, ha elég erőzt érzett volna magában elfogadni. A viharos idők zajlása alatt nem volt tekintélyesebb ember Franciaországban, mint ő, nem volt ismertebb név az övének.

A császárság alatt száműzetésben élt, folytatván publicistiki és történeti munkálkodását. 1865. okt. 15-én Brightonban nőt vett Groh Krisztinát, ki 1876. ápril 21-én meghalt. Louis Blanc 1870. szeptember 18-án tért vissza Párisba, de csakhamar visszaküldték Angliába, hogy a Gladstone-cabinetet nyerve meg Franciaországban.

Október 31-én a fülkelési kísérlet alkalmával nevét bejegyezték a közjólét-bizottság tagjainak nevei közé, számos küldöttséget fogadott, de határozottan visszautasította befolyásával támogatni oly mozgalmat, melyet elítélt.

Páris capitulációja után, 1881. febr. 8-án bevásároltoltot Sajnamegye részéről a nemzetgyűlésbe, 216,471 szavazattal 328,970 szavazat közül. Tiltakozott azon szándék ellen, hogy a köztársaság ideiglenesen nevezessék csak el köztársaságnak, érélyesen tiltakozott az olyan béke ellen is, mely Poroszországnak kiszolgáltatja Elzászt és Lotharingiát.

Március 6-án a nemzetgyűlésben törvényjavaslatot terjesztett be az iránt, hogy a nemzeti védelem kormányának minden tagja legyen köteles beszámolni működéséről. Ez a javaslat szemmel láthatólag Troch tábornok ellen irányult. A nemzetgyűlésben, hol a szélő baloldalon foglalt helyet, érélyesen küzdött minden oly kísérlet ellen, mely a monarchia visszaállítására irányult.

Louis Blanc az 1876-iki senatusi választások alkalmával kiharadt, de képviselőnek három helyen választották meg. Ő Páris egyik kerületének képviselőségét fogadta el 1877-ben

egyike volt azoknak, kik bizalmatlanságot szavaztak a Broglie-minisztériumnak. A következő év októberében ismét megválasztott Páris 5. kerületében.

Működése a legutóbbi évekből eléggé ismeretes. Történeti munkái közül a már említett kívül általánosan ismeretes: A francia forradalom története. Az 1848-ki forradalom története, Történeti lapok a februári forradalomból. Cannesban halt meg hosszas, kínos betegség után.

A történelmi társulatból.

A történelmi társulatnak érdekes ülése volt esütörtökön délután az akadémiában. Thaly Kálmán és Szilágyi Sándor voltak a felolvasók.

Thaly Kálmán a gróf Esterházy Dániel-féle pozsonyi levéltárban tett kutatásairól tett jelentést. Gróf Esterházy Béla kinek most a nevezett levéltár tulajdonát képezi, a legnagyobb készséggel engedte meg Thaly Kálmánnak, hogy a levéltárát felkutassa. A levéltár két főreszből áll: az egyik a jogi érdekű rész, a másik különféle levelezések. Az első rendezett nagy, a másik 12 nagy ládában a legnagyobb rendetlenségben van lerakva. Napokat töltött Thaly a levéltárban, míg az utóbbi részt átnézte. A becses birókat külön tette s ez a történelmi fontosságú iratoknak egész halma. Mindjárt kutatásai elején a Cziráky (akkor Vereckányi) s a Nádasdy családok őseire vonatkozólag talált H. Andrást idejéből. 234-ből érdekes okiratokat. Érdekes okiratok vannak a Salamon nemzetségre vonatkozólag is. Az Árpád-házi királyok idejéből összesen 45 okiratra talált. Sok érdekes levele van a levéltárnak Mária Thériziától, Rákóczy Györgytől. Van egy eredeti levél a levéltárban gróf Zrinyi Miklós a költőtől. A Bocskay- és Rákóczy-szabadságharcokra vonatkozó sok érdekes okirat is van a levéltárban. Rákóczy Ferencnek több levele van ott, melyet tábornokához, gróf Esterházy Dánielhez, Kassa város parancsnokához írt. Van Bercsényitől egy utasítás Kassa város védelmére vonatkozólag gróf Esterházy Dániel részére. Megvan annak a búcsulevének is a conceptusa, melyet gróf Esterházy Dániel intézett Rákóczy Ferenczhez, a szathmári békekötés után. Az Esterházyak labanczágnak tagjaitól is sok érdekes levél van a levéltárban.

Nevezetes kincsekre talált Thaly e levéltárban a 17-ik század hadviselésére vonatkozókat. Esterházy János tábornok levelezései ezek. A levéltárnak ebbeli gazdagságát különben legjobban igazolja az, hogy magától Montecuculitól 400 levelet tartalmaz e levéltár. Általában a 17. század hadviselői mind képviselve vannak ott.

Művelődés-történelmi adatokban is gazdag e levéltár. Legnagyobb értékkel e tekintetben az Esterházyak kincseiről felvett leltárak bírnak. Igen érdekesek a 17. századból egyik Esterházy gróf feljegyzései a babonásgokról, ráolvasásokról, hogy kell a fogfájást, hideglelést gyógyítani, a szömcsőt ráolvasással eltüntetni stb. Ugyanez időből néhány levél bizonygatottan tesz arról, hogy gróf Esterházy Ferencz foglalkozott a Rábászabályozással.

Talált Thaly egy térképet is a Duna folyásáról Gönyönél. Érdekes még megemlíteni az Esterházy grófok által a 17-ik században kiadott 3 cigány szabadalom-levelet, melyeknek oldalszítései nemzeti színű virágfüzérkéből állanak.

Thaly előadását élénken megjelenezték. Utána Szilágyi Sándor bemutatta a történelmi tár jövő évi 1. füzetét, ebből „Absolon Dániel külföldi követségeiről” tartott érdekes felolvasást. Absolon külföldi követségeiről a magyar történetírás mindössze annyit tud, hogy 1874-ben Lengyelországban járt Sobieskynél, s egyike volt azoknak, kik a varsói szerződést aláírták. Pedig ő 1870—82-ig majd mindig Lengyelországban és Párisban tartózkodott. Egy egész rakás követjelentése van a gróf Teleki marosvásárhelyi levéltárban. Ugyanott egy egész rakás diplomaciai irat, melyekből kitűnik, mily hiányosan ismerjük e nevezetes küzdelmet. Szilágyi ezután ismertette Absolon életét és munkásságát.

Előadása élénk tetszéssel fogadtatott. Az ülés végén még folyó ügyeket tárgyaltak.

Levelezés.

Nyikómente, decz. 7.

Tekintetes szerkesztő ur!

Engedje meg, hogy soraimmal felkeresve becses lapját, értesítem ez alkalommal egy lélekemelőn magasztos ünnepélyről, a midőntiszt. Németh István ur, az alsó-siménfalvi unitárius egyház csak néhány nappal ezelőtt jött, s már is osztatlan szeretet és közkedveltségben részesülő ifju papjának, f. hó 4-én délelőtt történt beigtatási ünnepélyét leírom.

A minden szépért, nemesért lelkesülő tudó széke nép, már korán reggel örvölött a mondott napon Siménfalvára, hogy meghallgathassa az ifju lelkeszt, kinek híre hetekkel ezelőtt bejárta vidékünket, s ismertette őt, kit nem ismertünk, s kinek híreél csak a di-csőség nagyobb, melyet szerzett magának.

A haragok ünnepélyre hívó hangjára, templomba gyűltünk, kik oda befértünk. Mindenkori ünnepi mezben, az arcokon feszült várakozás jeleivel hallgatta végig a szolozma magasztos dallamát, s tiszt. Barabás Lajos lel-kész és tanár urnak csinos beigtató beszédét. S ekkor feltűnt a szószéken az ifju papnak nemes alakja és ihletésigél áthatott hangon mondott szívből jövő, s szívhez szóló oly imát, mely az érzések minden hurját megérintve, édes örömmel tölté be a megkönnyült kebelt. Majd emelkedett szellemű, igazán a kor igényeinek megfelelő egyházi beszéde ragadta el a hallgatókat, hiven esetelven a vallásosság legnagyobb ellenségének, a közönyösségnek káros hatását, melynek ellensúlyozására jött harcolni, amaz evangéliumi fegyverrel, minek neve: „hit és szeretet.” S beszélt a szellem ama megragadó erejével, mely könnyekre indítva ifjat és aggot, helyet adott a minden ajakról hangzó emokifejezésnek: „meg-találtuk a szívünk szerinti embert.”

E templomi ünnepély után mlts. Jakab-házi Zsigmond ur vendégszerető házánál, dusan terített asztalokhoz ültünk, s végig hallgatva a toasztok hosszú sorát, szétosztunk, azon hó óhajjal keblünkben, hogy a mily meggyőzően bizonyítja ifju papunk, hogy: „a lel-készi pálya egyetlen igazi, s az életrevaló ha-tásban minden más hivatási kör felett kima-gasztó pálya” — ugy maradhasson meg élete utolsó percéig lelkében ama tudat, hogy az ő fegyvere a csak a: hit és szeretet. S ha a papi kötelességek teljesítésében sok és nehé-z küzdelmekben kifáradna, jusson eszébe, hogy: „Nemes pályán, nemes futóé a babér, s a ko-szorú jutalma csak annak jut, ki nemesen, futotta és harcolta végig a pályát és a jó ügyben nemesen állotta meg a harcot.”

Ezzel levelem bezárva, maradok a tekintetes szerkesztő urnak alázatos szolgálja.

Nyikómenti.

A földrajzi társaság ülése.

A magyar földrajzi társaság esütörtökön Hunfalvy János elnöklété alatt ülést tartott. Első felolvasó Vámbéry Ármin volt, a ki a jakutokról tartott igen érdekes felolvasást.

A jakutok Sziberia török népei közé tartoznak, ők a török népek leginkább északra tolt töredékei. Legsűrűbben Jakutok vidékén a Lena s mellékfolyói által öntözött vidékeken találhatók. Szomszédaiktól, a tunguroktól, lényegileg abban különböznek, hogy főkép baromtenyésztéssel foglalkoznak, míg az utóbbiak vadászat és halászat által tengetik életüket. Külső alakjukat tekintve, a jakutok középterműek, széles vállak. A mongol típusra még csak az arcvonások emlékeztetnek. Általában kis fénylő szeműek, fekete mereven álló hajuk, nagy fejük és tojásdad arcuk van, erősen kiálló pofacsontokkal. Jellemző rövid széles orruk s sötétbarna arczszínük. Szakállal a jakutok nem dicsekedhetnek. Öltözetük nagyon kevésbé különbözik Sziberia többi lakóinak ruházati módjától. Táplálékuk főkép ló- s marhahúsból, továbbá tehén- vagy kanczatejből áll. A kenyérről ép úgy nincs fogalmuk, mint a velük rokon kirgizeknek. Az italok közt kiválóan becsülik a kumaszt. Lakásuk kúp alakú sátrakból (urasa) áll. Vallás tekintetében a mai jakutok már általában az orosz egyház hívei. Nemzeti jellemvonásaik közt első helyen áll a boszuállás. Veszekedő, titkolódzó természetűek és nagy hajlamuk van a restségre. A házasság náluk kora ifjúságban köttetik meg. Mint keresztények, csak egy nőt vehetnének el, de ritkán találni köztük olyant, kiknek két felesége ne volna. Az oroszok 1672-ben foglalták el az első jakut-törzst. Összes számuk ma csak 80,000 lélekre rug.

A tetszéssel fogadott felolvasás után György Aladár értekezett a civilizáció terjedéséről Közép-Afrikában. Az afrikai négeket közt — ugymond — autochton műveltséget is lehet találni, különösen Szudanban több néger államot találtak az utazók, melyek bizonyos szabályos szervezetet mutathattak fel. A községi élet mindenütt élénk, a földművelés csaknem általában elterjedt; itt-ott jelentékeny ipar nyomai is mutatkoznak. A művelődés alapjain az európaiakkal érintkezve, a négeket sok helyütt jelentékenyen fejlődtek, különösen meglepő a haladás Közép-Afrikában, melynek nagy részét még csak egy évtizeddel előbb is teljesen ismeretlen vidék gyanánt jelölték a térképen. A tudományos utazók és kereskedők civilizáló hatásán kívül, különösen a hittérítők s a belga király kezdeményezése folytán alakult nemzetközi Afrika-társaság működése észlelhető ott. A missziókra igen nagy összeget fordítanak; különösen az angolok. Közép-Afrikára évenként mintegy harmadfél mil-

lő forint jut, mely összegből majdnem száz állandó hittérítő gyarmatot tartanak, holévenként több ezer fiatal négyet képeznek ki a vallásos tárgyakon kívül földművelésre s házi iparra is oktatva őket. E négerék egy része missionárius lesz. A hittérítők sok bennlakással ellátott iskolát tartanak fenn, s többek közt Lovdaleban mangone nyelven lapot adnak ki. A művelődést nagyon előmozdítja Közép-Afrikában a közlekedési eszközök tökéletesülése. A Kongó partján Stanley rendes kereskedelmi útát készítetett s keleten angol tőkepénzesek: a vízi-út felhasználásával a Zambezi felől a Tanganyika tóig 1400 angol-mértföldre terjedő óriási közlekedő vonalat hoznak létre. E két vonalon s környékén már is némi posta-összeköttetés létezik s a közlekedés olyannyira megkönnyebbedett, hogy ezt az utat, melynek megjárására előbb 3 hó volt szükséges, most két hét alatt teszik meg s bár az élelmi szerek ára jelentékenyen emelkedett, főképp a biztonság javulása folytán most az úti költség majdnem egy tízrészre szállott le. A viszonyok e változásában maguk a négerék is közreműködnek, mivel általában sok érzékük van a haladás iránt. Kétségtelen, hogy a nép nagy része még valóban vad, a rabszolga-kereskedést, többnejűséget, bálványuk tisztelgetését stb. még most sem lehetett kiirtani náluk, de egy nemzedék múlva Közép-Afrika is a világforgalomba teljesen bevont terület lesz.

A felolvasást a hallgatóság megéljengette s ezzel az ülést véget ért.

Tanügy.

Az erdélyrészi középiskolák. Kimutatás az 1882/3. tanév elején a vallás-és közoktatásügyi m. kir. miniszterium közvetlen föfelügyelete alatt álló gymnasiumokban bejegyzett tanulókról, — összehasonlítva az 1881/2. tanév kezdetén bejegyzett tanulóknak létszámával:

Tanintézet	1881/2. 1882/3. nov. ap.	
Erdélyi ker.		
Kolozsvár	342 306	— 36
Nagyszeben	277 244	— 33
Bálahfalva	395 405	10 —
Naszód	185 191	6 —
Brassó	163 155	— 8
Csik-Somlyó	179 201	22 —
Gyulafejérvár	257 253	— 4
Marosvásárhely	111 90	— 21
Erzsébetváros	33 34	1 —
Kanta	83 86	3 —
Sz.-Udvárhely	153 137	— 16
Szamosújvár	102 89	— 13
Összesen:	2280 2191	— 88

Népiszkolai természetrajzi gyűjtemény. A közoktatásügyi miniszter hiányát látván a népiszkolákban egy rendszeres, gyakorlati alapokra fektetett természetrajzi gyű-

teménynek, megbízta az állandó tanácsbíró bizottságot, hogy ilyenek egybeállításával. A gyűjteményt Kozocsa Tivadar képezdei tanár állította egybe s azt a közönséges életben általánosan használatban levő tárgyakra alapította. A bizottság az egybeállítását egészen elfogadta s a gyűjteményt elkészítette, mint-hogy azokon némi hiányokat észlelt, a készítőnek kijavítás végett visszaadta. A kijavított gyűjteményt a bizottság legutóbbi ülésén vizsgálta felül és azt a kívánalmaknak teljesen megfelelőnek találta. Utólagosan elhatározta a bizottság a gyűjteménybe vegyíteni szerek és ásványok felvételét is s azoknak felülvizsgálására a bizottság szintén legutóbbi ülésében Rybár István és dr. Staub Mór tagokat kérte fel, az elnököt pedig megbízta, hogy a felülvizsgálat eredményéről közvetlen jelentést tegyen a miniszternek, hogy így a gyűjtemény mennél előbb forgalomba kerülhessen.

A gymn. s reáltanulók túlterhelte-
tése Ausztriában is sok panasza ad okot. Az osztrák közoktatásügyi miniszter a felmerült panaszok iránti tekintetből a következőket rendelte el: Az alsóbb osztályokban különösen a nyelvtanítás egy kézben egyesítendő. S ha nem lenne valószínű, hogy az illető tanár a tanulókkal együtt haladjon elő az első osztálytól kezdve a negyedikig, legalább az első és a második, valamint a harmadik és negyedik osztály között ne változtassák a tanár. A tanári kar minden félév elején állapítsa meg az otthoni írásbeli munkákat, naponként csak egy ily munkát adandó fel. Általában a tanulók otthoni foglalkoztatása úgy osztandó be, hogy a középteljesítéssel az otthoni munkákat 2—3 óra alatt elvégezhesse.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

„Magyarország” címmel Ardényi Dezső havi folyóiratot indított meg a magyarosodás érdekében. Az eddig megjelent füzetek után itélve, Ardényi közönlénye híven teljesíti feladatát. Az ország minden vidékéről hoz nemzetiségi viszonyokat feltűntető közleményeket, melyek sok új adatot szolgáltatnak a tekintetben hazánk részletesebb ismertetéséhez. De nemcsak a különböző viszonyokat kívánja a folyóirat feltárni, hanem beható cikkeiben fejtegeti a teendőket, tudásul vesz és pártol minden mozgalmat, mely a magyarosodás érdekében történik. A szépirodalmi részében ismert írói nevekkal találkozunk, kik többnyire kisebb elbeszélést vagy költeményeket írtak a folyóirat számára, melyek közül némelyik vonatkozással van a folyóirat irányára. Ilyen Mikszáth Kálmán kedves elmékedő rajza, melyben Hunyák Pál tót szekeress nemzeti öntudatra való ébredését beszéli el, ilyen Komócsy verse „Rágalmakozóknak”. Ezen kívül Balázs Sándor, Reviczky Gyula, Gózsdu Elek stb. írtak szépirodalmi dolgozatokat.

A változatosan és tartalmasan szerkesz-

sé kiméletlenül találta legyezőjét odaillészteni az ezredes képes feléhez, melynek csattanása az egész bál figyelmét az eseményre irányozza. A katona meg van gyalázva, meg egy gyöngy nőt átal, ki ellen nincs fegyvere, de van, az alattomos boszú; boszút esküszik.

Ez a bonyolódott első része, meglehetősen egyszerűen egybevonva.

A boszu elég aljas, melynek alapját a női hiszág, — s családi büszkeségre való számítás képezi.

Nowalska grófék Lengyelország legelőkelőbb főnemesei, de vagyonukat a haza oltárán feláldozták; most nincs egyebük, mint becsületük és családi büszkeségük. Jól esnek tehát a két leánynak egy jó parthi, mellyel a család régi fényét visszaállíthatná. Tudja ezt az ezredes. Előhozhatja Krakkó börtöneiből mind a politikai foglyokat, kiválaszt közüliök egyet, a legügyesebbet, kit társai, mert diák letére is gyakran passióból koldulgatott „Bettelstudent”-nak neveztek; ellátja őt pénzzel s minden szükséglettel arra, hogy mint herceg Rymanowicz Simon jelenhessen meg Lauráknál s annak kezét megnyerhesse. Az elszegényedett család kapva-kap az alkalmon, s már az esküvő napja is ki van tűzve, midőn az álherceg magába száll, levelet ír Laurának, melyben bevallja bűnét, de hízegleg magának az-zal, hogy Laura öszintén szereti, s akkor mind-egy herceg, vagy koldus, azért boldogok lehetnek. De a levél az ezredes kezébe jő, ki azt elikkasztja. Simon azt hiszi, hogy a hallgatás beleegyezést jelent, hogy Laura megkapta ugyan levelet s azért mégis daczára multjának, szívesen lép vele oltárhoz.

Hatóság drámai jelenetet képez a felvonás vége, midőn a násznép közt megjelen a kárörvendő kormányzó-ezredes tisztjeivel, majd azután politikai foglyok serege, kik megismerik a csavargó diákot a herceg-völgyében. Az egyik oldalról a boszuszomszjas ezredes diallaltas arca sugárzik felénk, a másiktól a kétségbeesett, Nowalska-család tagjait látjuk, mert hogy a szerencsétlenség egész legyen, az ifjabb lány, Bronislawa, meg gygyben jár az álherceg titkárával. Több tehát, mint való-

tett havi folyóiratot ajánljuk az olvasó közönségnek. Megjelenik havonként egyszer 3 iven, előfizetési ára egész évre 4 frt, negyed-évre 1 frt.

Jókai új regényei. Jókai Mór „Bálványos-vár” című regényének közlését befolytatta a „Nemzet”. Ugyane lap a jövő év folyamán meg a „Damokkosok”, továbbá „A löcsei fehérasszony” vagy „Szép, mint az ördög les” című regényeket fogja Jókai tollából közölni.

A francia akadémia — mint Párisból jelentik — Pailleron színműíró, „A szikra” és „A hol unatkoznak” szellemes szerző-jét tagjává választotta.

SZÍNHÁZ, ZENE.

A színházi választmány, két ülésben folytatott tanácskozás után elhatározta, hogy a jövő esztendőre keletős intendatúrára bizza a színház vezetését. Intendánsok Korbuly Bogdán és Szász Béla urak lesznek, tehát a mostani igazgatóság csak annyiban változik, hogy Páll Sándor ur kilép. A társulat szervezése legközelebből meg fog történni. Mint halljuk, tervben van, hogy május 1-től kezdve operette-előadások többé ne legyenek, s a játékrend csak dráma, vigjáték és népszínműre szorítkozzék.

Nemzeti színház. A „Varázssítal” vig operette (közbe legyen mondva szomorú operettenek híre se hallottam) a tegnapi előadásban vasárnapi operettévé változtatták. Minél darabosabb oda mondani egymásnak, minél röhgötöbbs műveleteket hajtani végre: ez volt a cél. Ez aztán sikerült is, a mint a karzat többszöri derűtségéből kivehető volt. Csak a keringőben lengedező zene látszott szomorúkodni a vígág fölött, sehogyse akart a vidor hangulattal harmonizálni, — hanem azt kevesen vették figyelembe.

A „Varázssítal”-t „Szép Galathea” követte, de a felélt szobor hangja szintelenebb volt a rendesnél, s úgy tetszett, hogy játékát is feszélyezi néhai márvány volta. Ganymed szeretetreméltó volt, Pigmaleon szűk volt a görög világ betöltésére, Mydas nagyon közönséges parodizáló, — csupán arra az egyre kérjük, hogy mikor nemétül beszél, legalább akkor beszéljen magyarul.

E. Kovács Gyula tordai vendégszereplése kitűnően sikerült, s úgy a „Polgári halott”, mint „Didier” és „Mirabeau ifjúsága” előadásai nagy hatást keltek. Mint Tordáról értesítenek, legjobban tetszett a „Polgári halott”, az a megragadó művészet, mellyel E. Kovács Gyula ez annyira remek szerepét játszotta, a legmélyebb benyomást tevő. A tordai közönség egy bevégzett művészi alakításban gyönyörködhetett, mely az érzelmesebb jele-

szinü, hogy ha a herceg maga schwindler, a titkára sem lehet más.

De jó, hogy a titkár itt van, mert hisz ha ő nem volna, kitől tudná meg a herceg a harmadik felvonásban, hogy ő nem holmi szegény, kolduló diák, hanem a sors által üldözött Ádám Kázmér herceg s ő, a titkár, egy lengyel gróf, ki életét arra szánta, hogy a herceget a szászok ármányaitól megvédje. Most elérkezettnek látja az időt arra, hogy a herceg kiletét fölfedezze, titkát okmányokkal beigazolja, mit annyival is bátrabban tesz, mert már érkeznek Leszozynszky Szaniszló lengyel király katonái, kik kiverik Krakkóból az arrogans szászokat s Allendorf ezredes is gyalázattal tudja kivinni börtört a városból.

A zene igen kedves és fülbemászó, csak az a kár, hogy igen sok, ugyannyira, hogy majdnem azt mondhatjuk, hogy egy éneklik és muzsikálják el az egész darabot. Walzer, polka, mazurka egymást érik benne, gyönyörűbbnél-gyönyörűbb változatokban.

A zenének nincs határozott jellege, majd a complot, — majd a tánc — meg a komikus operai stíl felé hajlik. Sőt még ott sem tudta zenéjét a határozott character köntösébe bujtatni, hol tisztán a nemzeti jelleg kifejezéséről kellett volna gondoskodnia. Akárhány helyen nem tudjuk bizonyosan eldönteni, hogy mazurka-e, amit hallunk, vagy valamiféle „kapelle” által játszott lassu magyar.

Hogy azonban Milöcker törekszik egyéni jellegét kölcsönözni zenéjének, az már, e me-mutatott darabon meglátszik. Ugy látszik azonban, hogy tagja a Wagner-egyletnek, mert hajlik a Wagner-féle stíl felé, s mellé még előszeretettel ülteti a nagy dobos és a csineleket. Egy kisére sok ez is a jóból, meglátszik rajta, hogy ott, a hol előfordul szerepük, csak a hatásdaczatra vannak szánva. Pedig kár azt a gyönyörű hangszerelést úgy agyondoboltatni.

Eltelkintve ettől, azonban a kedves, behízelgő zene nemcsak hosszú életet fog neki biztosítani, de bizonyosra vehetjük, hogy utat nyit neki a nagy világba, hogy ott járjon, hol járt „Angot”, „Lili”, „Kornevilli” harangok

netekben könyveket csalt minden szembe, s hatása mindenképp olyan volt, hogy a fényes sikerű színházi estét a tordaiak sokáig nem fogják elfeledni.

NEMZETI SZÍNHÁZ.	
Bérlet	60. szám.
Kolozsvár, 1882. decz. 10.	
A kintornás család.	
Népszínmű 3 felv.	
Személyek:	
Juczika	Örley Flóra
Bimbóné	Krasznainé.
Laczi	Váradi M.
Károly	Halmi.
Fiskális	Szentgyörgyi.
Fuvó Máté	Mátrai.
Margit	Mátráiné.
Samu	Vendrei.

Kezdeté 7 órákor.

A hivatalos lapból.

Ő császári és apostoli királyi felsége, folyó évi november hó 28-án Gödöllőn kelt legf. elhatározásával legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott

csendőrpáncsnokkák:

beaufort báró du Mont Várhegyi Lajos őrnagyot, a m. kir. 1. sz. csendőrpáncsnokság szemléstörzstisztjét, ezen csendőrpáncsnokságnál, Neugeboren Gusztáv őrnagyot, a m. kir. 2. sz. csendőrpáncsnokság szemléstörzstisztjét, ezen csendőrpáncsnokságnál, Török Ferenc ezredet, a m. kir. 2. sz. csendőrpáncsnokság eddigi parancsnokát, a m. kir. 3. sz. csendőrpáncsnoksághoz, — és Tisóczy László alezredet, a m. kir. 1. sz. csendőrpáncsnokság eddigi ideiglenes parancsnokát, a m. kir. 4. sz. csendőrpáncsnoksághoz; továbbá

szemléstörzstisztekké:

báji Patay András m. kir. 2. sz. csendőrpáncsnokságbeli őrnagyot, a m. kir. 1. sz. csendőrpáncsnoksághoz, Sönsér Nándor m. kir. 2. sz. csendőrpáncsnokságbeli őrnagyot, a m. kir. 3. sz. csendőrpáncsnoksághoz, — és westerstetteni gróf Beckers Alfons m. kir. 56-ik honvéd-zászlóaljbeli őrnagyot, a m. kir. 4. sz. csendőrpáncsnoksághoz.

Ifj. gróf Ráday Gedeon s. k.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, decz. 9.

A mai szám tartalma: Szakismeretek terjesztése (m) — Országgyűlés. — A keresmai hitel ügye. — Tapasztalataim a magyar iparosság köréből (vége). — Az új katonai szervezet. — Louis Blanc. — A történelmi társulatról. — Levelezés; Nyikómente. — A földrajzi társaság ülése. — Tanügy. — Tudomány, irodalom. — Színház, zene. — A hivatalos lapból. — Napirek. — Nyilatkozat (vége). — Arabi elítélítése. — Idegenek névsora. — Csarnok: A csoda-orvos; Sveichel beszéde (folyt.). — Közgazdaság: A marhavész. Vegyesek. Kolozsvári piac. Heti jelentés a budapesti gabnatozódásról. — Nyitár. — Hirdetések.

Tárca: Hétről-hétre; Figyelőtől. — Színházi tárca: Bécsi színházak. — A mellékleten: Hirdetések.

* Városi képviselői választások
közönbén állunk. Az 1879-ben választott 28 képviselő mandátuma ez év végével lejár, helyeiket jan. 1-ig be kell tölteni. Mint értesülünk, a választások a karácsonyi ünnepek után levő csonka hét valamelyik napjára lesznek

stb. Különösen megkapón szép a „Nun leb' wohl, du enge Zelle” kezdetű kettős, továbbá a „Och wollte nur sie Küssen” walzer, melyeknek zenéje oly könnyű, természetes és kedves, hogy el lehetünk rá készülvé, hogy pár hét múlva új Werklí-kinok következnek be, mert a „Nur für Natur” helyett minden kapu alól ezek hangzanak felénk.

Az előadás oly fényes kiállítás volt, minőt egy külvárosi színház nem igen szokott megkísérteni. Azt hiszem, felesleges megemlítenem, hogy a fő-matadorok Schweighofer (mint ezredes) Girardi (a Bettelstudent) voltak. Ily kitűnő komikust még akkor sem láttunk a bécsi színházakon, midőn a Karl-színház a Blasel Matra és Knack-féle hármassággal díszkedhetett. Mellettük még Finály k. a. (Laura) és Jona k. a. (Bronislawa) osztottak az est fényében és dícsőségében.

Még egy darab ismertetésével vagyok adós az olvasónak, mely annyival inkább is nagy érdeklél bir, mert Verdi műve. Oly mű mindig nagy vonzerővel bir, mely ismert szerzőtől ered, s hátha még e név oly kedves, oly ismert, mint Verdié.

Nem emlékezem már, hogy mely magasrangú hölgyről olvastam, hogy oly időben, midőn még álhaját viselni szegény volt, már ő álhaját viselt, melynek igazgatására egy jobbágyát tanította be, hogy azonban ez a titkot el ne árulhassa kalitkában tartotta ő kegyelmét.

Ilyen forma dolgot mesélnek Verdiről is, hogy ő Biavet, ki nagyszabású műveiből a librettót írta, határozottan a legrosszabb viszonyok közé juttatta, koplatatja, hogy így azután, mintegy közvetlen tapasztalatból merítse tárgyát. Verdi legújabb bemutatott operája elhitheti velünk e fültevést, mert valóban oly lelki kinokat tükrözött vissza, melyek azt árulják el, hogy koránt sem oly író lelkében támadtak, ki selyempárnán hajtá fejét nyugalomra.

„Bocanagra Simon” nevet visel a mű, hőséről, ki Genua Vogga volt, ki ellenfelek Fieskonak lányát elcsábítja. Kedvese lánya már nagy leány, de ő nem ismeri őt. A

kitűzve. Az előmozgalmak azonban már is megindultak, egyes városrészekben értekezleteket is tartottak; hallunk régi neveket, melyeknek tulajdonosait jövőre mellőzni és emlegetni újakat, melyeknek viselőit bevásárolni akarják. Ezek részletezése azonban korai volna most. Mi csak azt kívánjuk, hogy a választók elhatározását kevésbé vezessék országos politikai, mint inkább a város érdekeiben gyökerező tekintetek.

*** Az egyetemi kör által csütörtökön rendezett, táncvigalommal egybekötött hangverseny** egyike volt a legsikerültebb mulatságoknak, melyek utóbbi időben tartottak. A vígadó nagyterme szorongásig megtelt közönséggel. Városunk hölgyköszorúja ritka szép számmal volt képviselve. Az estély hangversenyyel vette kezdetét, melynek első számát Schubertnek „Forel-le quintett”-je képezte. A közreműködők, u. m. Groisz Helén k. a., Dancs Ferencz, Vincze Károly, Lindner Béla és Gáman József, egyenként sikerrel oldották meg feladatukat. Ferenczi Laura k. a. Balogh Gyulától magyar népdalokat énekelt tetszés között. Énekelt Veress Károly kísérete czimbálmán. Lichtenegger Viktor Hegedűs Istvánnak „Arad” című költeményét sok hűvel szavalta el s zajos tapsokból részesült. Moser Jolán k. a. zongorán és Bíró József joghallgató hegedűn Hubai Jenő „Magyar Ábránd”-ját adták elő sikerrel. A hangversenyt Bogdán Róza zongorajátéka fejezte be, ki Chopin „Fantasie Impromptu”-ját gondos előadásban mutatta be. Hangverseny után 9 és fél órákor kezdetét vette a tánc, mely szokatlan élénkséggel és kedvvel egész reggeli 5 óráig tartott. A négyeseket négy csoportban, mintegy 120 pár táncolta. A fűzertánc, melyet gr. Teleki Imre elnök igen ügyesen rendezett, két órát vett igénybe. A minden tekintetben jól sikerült estélyen Salamon János és Pongrácz Lajos népzenekei játszottak. A hangverseny tisztá jövedelme mintegy háromszáz forint, mely összegből, mint értesülünk, kétszáz forint az aradi vértanúk emlékszórára javára fordítatni.

*** Az új petroleum-telep.** A fogarasi állami méneshirtokhoz tartozó sárkányi kőresma udvarán, mint már említettük, nemrég ásás alkalmával petroleum-forrást fedeztek föl. A közgazdasági miniszter értesített, hogy az esetről, a dolog mibenlétének megvizsgálására a földtani intézet kebeléből kiküldte Matyasovszky Jakab osztálygeológust. Matyasovszky arra az eredményre jutott, hogy a felfedezett forrás csakugyan petroleumot tartalmaz és hogy a forrásnak további furása és egyáltalában a vidéken a petroleumra való kutatás a siker reményével volna eszközölhető.

*** Pártolásmellett kérésintézet** a közlekedési minisztériumhoz a mezőség több községe, egy új postahivatal felállítására. A méltányos kérésintézet az illető minisztérium s a nagyszabású postaigazgató úr érdeklődésére. E tárgyban a következőképpen foglalkozott a politika ellenfelei versenyének s ő orgyilkos keze által talált, kénytelen halálra ágynál megdölni, hogy lányát ellenfele vezető oltárhoz s megáldani frigyüket. A mesét kiegészíti még egy pár népfelkelés, melynek lázongó zúrvargása majdnem minden egyes jelenetbe belehangzik. Ennyit a gyenge meséről s most lássuk benne Verdi érdemeit.

A mű már az ötvenes években bejárta az olasz színpadokat, de nem bírta magát fenntartani, míg a szerző újra átdolgozta, a múlt évben a Scala-színházban újra színre hozatta s a mű általános tetszést aratott, mert a „Trobadour” és „Maskenball” testvéreinek bizonyult, habár nem is rendelkezett ama megkapó dallamokkal, melyekkel „Aidában” találkozunk a megvannak mindazon jellemző tulajdonságai, melyekről a mesteri zeneszerzőt „Rigoletto”-ban megismerhetjük.

Nagy szolgálatot tett az opera a zene-értő közönségnek a mű előadásával, mert látjuk benne azon ösvény kezdetét, melyen egy Verdi megindult, hogy azzá legyen, a mi: egyike a legkedveltebb zeneszerzőknek. Bár nem mondható, hogy az egész mű egy alaphemával rendelkezik, hogy egy határozott, egyöntetű egészet képez, mégis az a sok szép, mondhatni elragadó ária, mely egymást érve, a zenei tömörségből kibukkan, oly megkapó, hogy elragadja még azt is, ki az olasz stílyt unalmasnak találja. Egész hosszú sorozatát lehetne felsorolni a szebbnél-zebb magánrészleteknek, melyek a legkedvesebb olasz áriák mellé méltán sorakoznak, melyekre még Verdi is büszke lehet. Ha kívánni valót hagy maga után a darab, az csak az, hogy közepén vonatott és halvány, nem bír azzal a hűvel és figyelmet lekötő vonzerővel, melyet kezdetén és végén kifejt, miben valószínűleg jelentékeny része van az érdektelen eseményeknek is. Mint azonban a jelek mutatják, gyakran fogunk a művel találkozni, mert hosszú életét szép áriái biztosítják.

*** ző sorokat vettük:** Mező-Szent-Mihálytelke, mint a mezőség északi oldalán Beszterce és Lekenze, Tekke, Örményes és Mócs helységek között fekvő község, — melyet gyürü-alakban Barátfalva, O-Solymos, Köbölkut, Viszolya, Kecséd, Budatelke, Lompérd és Fűskút községek körtenek. E községek szövetségére, a nagyméltóságu közlekedési minisztériumhoz folyamodtak, egy Mező-Szt-Mihálytelkén felállítandó postahivatal végett, amellyel is inkább, hogy ezen elősorolt 9 községnek legközelebbi postahivatalai 2¹/₂ és 3 órányi távolságra esnek. E kérelmüket mult hó 28-ki közgyűlésén a kolozsvári ker. és iparkamara is pártolónak ítélte. A Mező-Szt-Mihálytelkén felállítandó postahivatal mindennapi közlekedéssel az örményesi és harinai postákkal összeköttetve, igen nagyhasznú lenne nemcsak a vidéknek, de az államnak is, éppen ezért föltétlenül kívánatos volna mielőbbi teljesítése. Egy birtokos.

*** Ruhakiosztás.** A szegény tanulókat segélyező egylet választmánya holnap, vasárnap, d. e. 9 órára a tornavivoda helyiségében újában ötven tanköteles szegény gyermeknek fog teli ruhát osztani. A kiosztás most is, mint rendszeren, nyilvánosan fog megtörténni.

*** A mi világos utcáink jellemzése**re egy esetet hozunk fel, mely csütörtökön este 7—8 órákor történt a kül-monostor-utcai vámnál. Egy cserép edényvel megrakott nagy ernyő szeker tartott kifelé, s ezzel szembe jött egy-két lovas könnyű kocsi. Ez bele hajt az előbbibe, melyet néhány lépésre magával sodor, s az utca sánczába fordít. A temérdek edény nagy csörmpölése a vágható sötétségbe mindenkit megijesztett a közel környéken. Egy kis világosság elejét vette volna ennek is.

*** Rejtélyes.** Salamon Mózes kül-közép-utca 5. sz. alatti lakos, pénteken reggel arra ébredt, hogy szekrényéből, mely abban a szobában van, melyben ő egész népes családjával együtt aludt, pénzben és ékszerekben mintegy 300 forint érték hiányzik. Rögtön jelentést tett a rendőrségnek, honnan ki is szálltak nyomozat végett. A hálószoba a konyhára nyílik, s ajtója zárva szokott állni. Most azonban a konyhaajtót panaszló záratlan találta. Az utca felől való kerítés mellett belől egy üres tárcza, s egy zsebkendő találtatott, melyek arra mutatnak, hogy a tettes ott me nekült. De hogy egy alvókkal telt szobába valaki bemenjen, ott fokozott nyitogasson, holmit összeszedjen a nélkül, hogy valamelyik fölébredne: ez mégis ép oly véletlen, mint rejtélyes dolog.

*** Az „Egyetemi dalegylet”** f. hó 12-én délután 6 órákor az egyetemi kör helyiségében rendkívüli közgyűlést tart, melyre a tagok tisztelettel meghívattak. Tárgy: Az alapszabályok módosítása. Indítványok. Dobokay István, i. elnök. Lichtenegger Victor, i. titkár.

*** A pénteki zeneestélyek** másodikán tegnap volt Szenkovits Gyula úrnál, igen válogatott közönség előtt. Közreműködtek zongorán: Máthé Dénesné úrasszony, László M., Medgyesy P., Merza G., Szappanyos G. kisasszonyok és Szenkovits Gy. úr. Bogdán Róza k. a. népdalokat énekelt, Bogdán A. úr zongora-kísérete mellett. A dalokat a közönség megújráztatta. Dömjén Róza k. a., ki a multkor szavalt, most zongora-játékkal mutatta be magát. — E zene-estélyek, mint már említettük, minden pénteken ismétlődnek.

*** A torna-vívó-egyletnek** tegnap délelőtt tartott közgyűlésén, a városi tanács által kiküldött biztos Földesi Sándor tanácsos jelenlétében, a következő 12 részleg szám sorsoltatott ki: u. m. 196 (Ferenczi Miklós), 331 (gr. Teleki Gusztáv), 18 (dr. Weisz József), 209 (Korbuly Bogdán), 74 (Kisegítő-Pénztár), 99 (Kozma László), 109 (Dorgó Albert), 77 (Kisegítő-pénztár), 255 (br. Wessellényi Miklós), 118 (Várdai Mór), 186 (Bregárd János), 63 (Magyar Mihály). A fennebbi számokkal ellátott részlegyek, egyenként 100 forinttal 1883. márczius hó 1-én váltattak be, az egyleti pénztár által.

*** Öngyilkosság.** A temetőben ma délelőtt egy fiatal férfi szívének irányzott pisztolylövéssel véget vetett életének. Az összesereglett közönség közül egy asztalos, Mikola Elek, sz-fenei asztalos ismert fel benne. Hullája kórházba szállítottatott.

*** Közgyűlési meghívó.** A folyó hó 3-ikára egybekötött rendkívüli közgyűlésünk a tagok kellő számban meg nem jelenése folytán határozatképtelen levén, van szoronsésként intézetünk összes tagjait az ezen folyó hó 11-ike (hétfő) délután 5 órájára kitűzött közgyűlésre azon értesítéssel meghívni, hogy a gyűlésen hozandó határozatok, alapszabályaink 16-ik §-a értelmében, tekintet nélkül a megjelent tagok számára, érvényesek leendének. Tárgy: pénztárnok-választás. Kolozsvárt, 1882. december 9-én. A „Kolozsvári Zene-Conservatorium” elnöksége: Id. Bodor Pál, elnök. Magyaróssy Gyula, titkár.

*** A páncél-csehi magyar olvasó-kör** f. évi decz. 24-én az olvasó-kör ide-

iglenes helyiségében közgyűlést fog tartani, melyre az olvasó-kör t. tagjai tisztelettel meghívattak. Tárgyai a közgyűlésnek: 1. Tiszteviselők útjása. 2. Pénztárnoki beszámoló. 3. Jövő évi költségvetés előirányzata. 4. Indítványok. Páncél-Csehi, 1882. december 8-án. Miklósi József, olv. kör elnök.

*** Összetörte a kerék.** Offenbányáról írják lapunknak: A szomszéd Muncsel községben a gör. kel. lelkész malmban a molnár a békereken valamit igazított akarván, csondráját bekapta a kerék és egy fordulattal az egész testet pozdorjává törte. Feleséget s 4 gyermeket hagyott hátra.

*** A mező-bodoni ref. egyházközség** december hó 26-án a maros-ludasi áll. iskola helyiség nagytermében, saját temploma javára, táncszal egybekötött hangversenyt rendez. Jegyek előre válthatók Maros-Ludason Keresztes Lajos kereskedő úrnál, M.-Bodonban Nemes Árpád ref. lelkészénél, este a pénztárnál. Egy jegy ára 80 kr. A hangverseny műsorozata a következő: 1. Szavalt, előadja: Nemes Árpád ref. lelkész. 2. Magyar népdalok, éneklő: Felföldi Béla úr. 3. Felolvasás, Nemes Árpád ref. lelkész. 4. Szavalt (humoros), előadja: Vég Máttyás áll. isk. tan. úr. 5. Magán-dal, éneklő: Vincze Domokos ref. papjelölt úr. 8. Válogatott zenedarabok, előadva a zenekar által. Ezt követi követi.

*** Nyíltposta.** Névtelenül beküldött eljegyzési és esküvői híreket nem közlünk. Sőt nevévalárással beküldött híreket is csak azon esetben, ha a kézírás előttünk ismeretes, — tehát rendes levelezőnkől, vagy egyáltalán olyantól ered, ki lapunkkal bármennyű összeköttetésben áll. Könnyen történhető vizsgálások birtok rá, hogy ily könnyes természetű dolgokban a lehető óvatossággal járjunk el.

*** A király és a csángó küldöttség.** A csángók küldöttségét csütörtökön délelőtt fogadta a király külön kihallgatáson. A küldöttség szonoka, annak vezetője, Tomka Károly andrásfalvi ref. lelkész volt; a csángó atyafiak fehér ruhájukban, czifra, virágosan kivart fehér bőrködmönükben, vállas, szalás termékekkel impozans látványt nyújtottak és a várteremben a kihallgatásra összegyűlt urak szívesen társalogtak az okos, egyszerű, de semmiféle kérdésre zavarba nem jövő csángó földművesekkel. A küldöttséget 1/21 órákor bocsátották a felség elé. Tomka Károly, — miután a csángók félkörben állottak mögé, — így szólott: „Felséges uram! Felséged hű jobbágyai, a Bukovinában élő magyarok nevében tesszük le Felséged lábához ezen kérvényt, melyben aláíratlak körük Felségedet, mint edes hazánk atyját, hogy a környező népeket kegyesen támogatni méltóztatassék. — A király erre átvette a lelkész által a folyamodványt, elolvasta, aztán így szólott: „De hát tulajdonképpen miért akarnak önök Bukovinából kiköltözni?” — „Nagyon szűk ott már a hely a mi számunkra Felséges uram, Midőn felséged egyik dicsőségeseen uralkodott elődje oda elinket kitelepíté, ők 82 családok voltak: most ugyanazon a földön, ugyanazon a területen, ugyanolyan határok között, 782 családnak kell megélnie.” — „Igazán?” — kérde a király meghatva. — „Elannyira felséges uram, hogy mivel e kis darab területen, mely különben is sovány és fölötté mostoha, megélni lehetetlen, a férfiak legnagyobb része kénytelen a majdnem egész éven át elhagyni családját, s elmenni Moldvába, de sőt Oroszországba is, hogy munkája díjából élhessen maga és családja.” — A király ezután megígérte, hogy későbbi teljesítését, a mennyire csak lehet, elő fogja mozdítani, — s ezzel a kihallgatás véget ért. — A csángó valószínűleg holnap reggel utaznak el Pancsovára, hogy ott az esetleg részükre átbocsátandó földeket megismerhessék. Onnan aztán utaznak egyenesen haza.

*** Esküdszéki tárgyalás** volt decz. 7-én Budapesten. Vádolt: Pongrácz Béla, a triestzi bombamerénylet alkalmából király-sértő verset írt a Székességhelyváron megjelenő „Darázs” című lapban. Az esküdszéki Pongráczot vétkesnek mondotta ki, s a törvényszék 9 havi államfogházra, 3-évi hivatalvesztésre s az eljárás költség megtérítésére ítélte. Vádolt az ítélet ellen semmiféle panaszt nem tett be.

*** A tisza-dadai hulla** decz. 7-én exhumáltatott. Nem akarjuk olvasóink étvágát legalább két hétre elrontani, s így megelőzzük a vizsgálat részletes leírását. Az eredmény, a mint előre látható volt, az, hogy a holttest csakugyan nem a Solymosi Eszteré. És a védők harmincz hasábas feltejtésére e tekintetben teljesen kárba vesztett.

*** Arany siremléke.** Midőn a tudományos akadémián az Arany János emlékére felállítandó szobor ügyét kezde vette, a fővárosi tanács részéről megkeresett az iránt, hogy egyáltalán egy siremlék felállítására tárgyában is, a mire a főváros már 1000 forintot megszavazott, indítsa meg a mozgalmat. A tudományos akadémiára válaszában most arról értesítette a tanácsot, hogy a siremléket maga a gyászoló család akarja felállíttatni, s így erre vonatkozólag az akadémia sem gyűjtést nem kezdhet, sem pedig a fő-

város 1000 frtos adományát el nem fogadhatja. A fővárosi tanács ennél fogva elhatározta, hogy az 1000 frtot a szoborra megszavazandó összegekhez fogja csatolni.

*** Négy ember a hullámok alatt.** A Pétervárad és Újvidék közt épülő budapesti vasút Dunahidjánál borzasztó szerencsétlenség történt f. hó 5-én délelőtt 9—10 óra közt. Híde és sűrű köd volt, különösen a Dunán, úgy, hogy a legközelebb sem voltak tisztán észrevehetőek a tárgyak. Egy újvidéki molnár, a Dunán Kamenits mellett álló malmtól egy nagy dereglyén körülbelül 140 zsák lisztet szállított Újvidékre. A dereglyét öt molnárlegény hajította és két nőséled szintén velők volt. Midőn a vasúti hid oszlopa felé haladtak, a nagy köd miatt nem vették észre a hosszú láncokat, s a Dunának roppant eses levén ott a folyása, az ár elragadta és oly erővel csapta a dereglyét a köcsökhöz, hogy az az egész rakományával és a rajta levő hét emberrel együtt a Dunába borult. A 7 közül csak 3 menekült meg, kik a vészes pillanatkán a caeson lánczaiba kapaszkodtak, a honnan ladikkal mentették meg őket. A többi négy ember és az egész liszt rakomány nyomtalanul elveszett a Dunában.

*** A hol szeretik a németet.** A „Sieb. Deutsches Tageblatt” szerint egy német tudós Dél-Amerikában felfedezett egy körülbelül tízezer főből álló néptörzset, mely rendkívül szereti a németeket. Ez a penchenuek törzse, mely azt tartja magáról, hogy Németországból került oda, s ha egyszer-máskor német utas vetődik közéjük, roppant tisztelettel ünneplik és rokonnak nevezik. Ez az indiánus ragaszkodás bizonyára kedvező alkalom volna arra, hogy a Schulerrein fiók-üzletet nyisson a penchenuek között.

*** A Venus átvonulásának** megfigyeléséről a következő részleteket jelentik: Melbourneban a megfigyelés sikerült; az idő derült volt és így 20 népkép volt készíthető. Harward több mint 800 heliometrikus méretet eszközölt. A stereoscop szerint a nap-sugarak legkevésbé sem gyöngyölköz a Venus közeledése által. Hartfordban a német megfigyelők kielégítő méreteket eszközöltek. Floridában a francia figyelők fényképeket vettek fel és eredményteljes észleléseket tettek. Szt.-Antonio, Szt.-Loves, Cincinnati és Kanadában a figyelések nem egészen sikerültek, miután azt a felhők némileg akadályozták.

*** A londoni Alhambra színháza** hó 6-án teljesen leégett. Strausz „Furesa háboru”-ját adták telt ház előtt, s valóságsszerűsége, hogy a tűz éjféli után 1 órákor tört ki, midőn már senki sem volt a színházban. A gyönyörű épület két óra leforgása alatt teljesen rommá égett; két órára a számos minarettel díszített tető iszonyú robajjal beomlott. A színház belseje is teljesen leégett. Az oltási munkák csakis a szomszéd házak megmentésére irányulhattak. Embereket nem vett el, de a kár igen nagy. A tűzáltalmintegy 500 ember vesztette el kényerét.

*** Liszt Ferenc a torzképekről.** A Londonban élő, szellemes torzképeiről ismeretes német festő, Goedecker Ferenc, nemrég szeszélyes ecsetének két áldozatát: Rubinstein Adolf és Benedict Gyula torzképeit függesztette ki Simon Károly berlini zeneműkereskedésének kirakatába. A képek egy példányát a weimari nagy kollégának küldte el. Liszt e küldeményre következőleg felel egy november hó 7-én kelt levelében: „Torzképekben sohasem leltem nagy gyönyörűségeit. Úrasságod azon általános durvaságnak hódol, melyet képnek el nem ismerhet Liszt Ferenc.”

*** Hős gyermekek.** Párisból írják e hó 3-iki kelte a következőket: Thiais községe tegnap izgatott jelenet színhelye volt. Két kis testvér — leány és fiu — játszottak egy udvarban, midőn egyikük, a 4 éves kis Albertine egyszerre belezuhan az alacsony kávéjú kutba, mely csak lómbal volt elfedve. A kis Jules, mihiely észrevette mi történt, futott anyjához: „Gyere mama, gyorsan, Albertine beleesett a kutba!” A szegény asszony szinte örülten az ijedségtől futott a kuthoz, de ott, midőn hallotta a szegény lányka jajkiáltásait, olyan ideges ijedségtől vőn rajta erő, hogy képtelen volt segíteni. A kis Jules azonban egy pillanatra sem veszté el lélekjelenlétét; a kut lánczára kötött egy vödört, s azt mondá anyjának: „Bocsásd engem le; igérem néked, hogy Albertinet felhozom magammal.” A kétségbeesett anyja habozott néhány pillanattal, de mint-hogy más mentő eszközt nem látott, lebecsátozta fiát a kutba. Jules karja közé szorította a hűgát, s így kiáltott: „Most huzz föl bennünket!” Az anyja forgatta a láncos kereket, egyszerre azonban ismét anyira erőt vett rajta, a remélte, hogy minden ereje elhagyta, és a huzást félbe kellett szakítania. Jules, a ki rögtön észrevette, hogy anyja rosszul van, megnyugtató hangon kiáltá: „Csak kösd meg a láncot, a többi majd elvégzem én!” Az anyja gépiesen engedelmessékedett. Jules ezután kilépett a vederből, beleültette elájult kis hűgát, fölmászott a lánczon a kut szájáig, s ki-

mentette Albertinét, ki esésében balvállát megsebesítette. Ki írhatja le az anya örömet, midőn mindkét gyermekét megéleheté. Jules, kit a község lakosai valóságos tüntetésekkel halmoztak el, jelenleg 8 éves.

A szegény tanuló javára újabb adakoztak: B. Bánffy Albertné 15 frtot, Baló Sándor 1 frtot, Minorich Károly 50 krt; továbbá ruhaneműket: Duha Imréné urnő, Gazsi József és Ozdray Adolf urak; ezenkívül a róm. katolikus leányiskola I., IV., V. és VI. osztályok növendékei, az osztályok tanítónői: Szigethy Katalin, Salamon Klára és Schwarczel Adél kisasszonyok szíves közvetítésével több rendbeli ruhaneműt és 1 frt 20 kr. készpénzt küldöttek a segélyező-egylet rendelkezésére. A részvét sugallatából, felhívás nélkül küldött emez adományokért fogadják a t. adakozók hálás köszönetünk nyilvánítását. A választmány nevében: Dr. Jenei Viktor, egyesületi elnök. Rieger Imre, egyl. titkár.

Nyilatkozat.

(Vége.)

A tónak a korcsolyázó-egylet által kívánt megnagyobbítása kérdésében, előlirt ig. választmány maga részéről az első felszólalás óta készen nyilatkozott, azonban csakis oly feltétel alatt, hogy ezen nagybóttás a sétatéri tó környékének oly helyén történjék, ahol a park-szerű ültetvények, nevezetesen előfák áldozatul ne essenek a fennálló közlekedési utak is sétáhelyek megrövidülést ne szenvedjenek. — A korcsolyázó-egylet készített egy tervet, azonban, miután ezen terv szerint, a jelenleg a libucgáti malomtól az arenáig vezető széles (szekér- és gyalog-) útnak és még azon belül és a kioszk felőli részén egy jelentékeny nagy darab park-részt, és azon levő szép és díszes fasorral együtt áldozatul esett volna; a sétatéri egylet választmányja maga részéről vandalizmusnak tartá annak keresztülvitelét; s hogy mégis teljesítse a nyilvánult kívánságot maga részéről is készített egy tervet, mely szerint a tó sétatér felőli részén egészen az elől jelzett útig lett volna kiásandó, s a Szamos árka felől pedig annyira nagybóttandó, hogy csak egy sétatér maradt volna a szekér-út és tő között; — de ezen tervvel megint a korcsolyázó-egylet nem volt megegyezve s azért a tavaszról elmaradt a munka megkezdése. — Végre f. év szeptember havában ismét napirendre tűzték ezen kérdést, s a sétatér-egyl. választmányja a következő határozatot hozá, t. i.:

A sétatér-egylet ig. választmányja ezen ismételt felmerülő kérdést beható tárgyalás alá véve, s előbbi határozatainak szem előtt tartásával most is azon szándékának ad kifejezést, miszerint a mennyire az anyagi erő és a körülmények megengedik, kész a korcsolyázó-egyletnek a tó megnagyobbítása iránti kívánságának részben eleget tenni; mindazonáltal a korcsolyázó-egylettől is méltányosságot vár kívánságára vonatkozólag. A sétatéri egylet a nagybóttást a sétatér parkjának és sétatér útjainak, a sétatér közönség érdekeinek megfelelő megvédése mellett, kívánja megtétni, annyival is inkább, mivel a nagyobb számú sétatér- (gyalogjáró) közönség részéről már eddig is igen érzékeny felszólalások történtek a sétatéri parknak a tó érdekében leendő megrövidítése ellen, a melyek nézve a sétatér-egylet választmányja a felelősséget, a nem korcsolyázó közönséggel szemben nem hitte magára vállalhatni.

Mindezeknek tekintete vételével az ig. választmány kimondja, hogy a tó nagybóttása e hó folytán már megkezdendő; a kivételre nézt elfogadja Páll Sándor tagtárs indítványát, mely szerint a két út közti területen, a két útnak és a sánc mellett vezetett járdának teljes épségben tartása és jövőre biztosítása mellett — annyi ássák ki a tó nagybóttása céljából, a mennyit csak lehets az igazgatóság jónak lát; — a gátan alól azonban nem kell menni, a mostani zugó és zsilip meghagyandó, mivel az itt szerzett tapasztalatok szerint, évekre volt szükség, hogy a mostani földhanyás annyira megfőmörödjék, hogy a vizet át ne becsásssa.

Ezen munkára utalványoztatik az igazgató kezéhez, utólagos elszámolás terhe alatt, 500 frt stb.

Ezen határozat értelmében tényleg meg is kezdetett és a tó megnagyobbítottat, az utalványozott összegben felül is kölletett mintegy 50 frt; nagybóttandó pedig a tó nemcsak egy néhány négyzet méterrel, hanem igen jelentékeny területtel, azon a helyeken, ahol keskeny szorulatok voltak, elannyira, hogy most már méltányos kifogás sem a korcsolyázó-egylet, sem pedig a sétatér közönség részéről, véleményünk szerint, nem tehető, mindkettőnek igényei ki lettek a lehetőségig elégitve.

Felette sajnáljuk, hogy ezen nagybóttás a t. korcsolyázó-egylet ki nem elégitette, azonban nem hisszük, hogy ha a korcsolyázó-egylet a sétatér tulajdonosához, a város képviselőtöbbséghez, folyamodnék, az ne osztaná egyetünk nézetét.

Hogy idővel mi sors vár a sétatérre — ha az egyleti 20 év lejár — nem tudjuk, de nyíltan elmondhatjuk, öndicsékvés nélkül, hogy tisztában és jobb intenciókkal kezelni senki sem fogja, mint egyetünk, a melynek tisztviselői és kezelői minden anyagi haszon és megtulmazás nélkül fáradoznak, egy pár év kivételével, két tizeden át a sétatér szépítésén, felvirágztatásán; — jutalmat nem is vártak, annál kevésbé gyanúsítást.

Ezekben kívántunk a megtulmazásokban foglalt főbb kérdésekhez felvilágosítással szolgálni, — legyen a város összes közönsége bíráló: hibásak vagyunk-e vagy sem? Nyugodtan várjuk az ítéletet, — s ezzel ezen ügyet részünkről egyszer mindenkorra a nyilvánosság terén befejeztünk nyilvánítjuk.

Kelt Kolozsvárt, 1882. decz. 2-án.

A sétatéri egylet ig. választmányja:

Tauffer Ferencz,
elnök.

Dr. Hintz György,
k. jegyző.

Arabi elítéltetése.

Arabi pörének végtárgyalása mult szombaton ment végbe a haditörvényszék előtt Kairóban. A végtárgyalásról a következő részleteket közöljük:

A haditörvényszék délelőtti 9 órakor ült össze a Daira-Szanje nagy csarnokában. Mint-hogy azt várták, hogy hosszabb tárgyalás lesz, a termét a francia tárgyaló termek mintájára rendezték be. Az asztalok és padok zöld posztóval voltak bevonva. A bíróság tagjai voltak: Mohamed Reuf pasa elnök, Ibrahim Ferid pasa és Ibrahim Damiel pasa hadosztály-tábornok, továbbá négy dandártábornok, Ahmed Hasszamán pasa a flottától és Szulejman Nadjatib bej ezredes. A dolgot titokban tartották és csak kevés ember jelent meg a teremben. Köztük volt Alison tábornok, titkárával és törzsakarának néhány tisztjével; Blum pasa stb. Nő csak egy volt ott. Arabi védői mögött foglalt helyet, a kik parókáiban és palástban jelentek meg. A vádlott soványabb lett fogságában; szürkült szakálja jóval megváltoztatta külsejét. Azonban eltekintve az arcában tükörzött feszültségtől, egészségesebbnek látszik, mint elfogatásakor.

A bíróság elnöke a következő vádat olvasta fel: „Ahmed Arabi pasa! Ön a vizsgáló bizottság jelentése alapján, ő fensége az alkirály ellen elkövetett lázadással vádolatik általunk, vagyis oly bűnnel, a mely az ottomán katonai törvény 92. cikkébe és az ottomán büntetőtörvény 59. cikkébe ütközik. Bűnös-e ön, vagy nem?”

Ekkor Broadley védő állott föl, átvette a vádlott által aláírt okmányokat és azok tartalmát francia nyelven közölte a bírósággal. A vádlotthoz intézett kérdésre az azt felelte: „Saját akaratomból és védőim tanácsára bűnösnek vallom magamat azon vádakra nézve, a melyek most ellenem emeltettek.”

Az elnök a bírák felé fordult és felszólította őket, hogy vegyék tudomásul a hallott nyilatkozatot és az ítélet kimondása után tekintetbe vétel végett terjeszszék az alkirály elé. A bíróság ekkor délután 3 óráig félbeszakította az ülést. Az egész eljárás Arabi megjelenésétől távozásáig 4 és fél percet vett igénybe.

Délután 3 órakor ismét összeült a bíróság. A terem egészen megtelt közönséggel, asszonyokkal és tisztekkel is. Nubar pasa is megjelent. Egy negyed óra múlva belépett Arabi, köszöntötte a bíróságot és állva maradt.

Az elnök így szólt: Ahmed Arabi! a törvényszék ki fogja mondani az ítéletet.

A jegyző ezután a következő ítéletet olvassa fel: Minthogy Ahmed Arabi pasa bevallja, hogy lázadó volt és megsértette az ottomán katonai törvény 92. cikkét és az ottomán büntetőtörvény 59. cikkét, és minthogy a törvényszék, tekintettel a vallomásra, egyszerűen az említett cikkeket köteles alkalmazni, a melyek halállal sújtják a lázadás bűnét, a törvényszék tehát az oknál fogva az alkirály ő fensége ellen elkövetett lázadás miatt halálra ítéli Ahmed Arabi pasát, alkalmazva az említett cikkeket, egyszersmind elrendeli, hogy ez ítélet szentesítés végett az alkirály elé terjesztessék.

Arabi az ítélet fölvételét követően mogorva képpel fogadta és azokra, a kik most látták őt először, nagyon kedvezőtlen hatást gyakorolt.

Az ítélet felolvasása után nyomban így szólt az elnök: Ahmed Arabi, most közölni fogjuk önnek az alkirály ő fensége rendeletét.

A jegyző ekkor fölvolta a következő rendeletet: Mi Mohamed Tefvik, Egyiptom alkirálya, minthogy a haditörvényszék al-

kalmazva a katonai törvény 92. cikkét és a büntető törvény 59. cikkét, mai napon halálra ítélte Ahmed Arabi, és minthogy mi személyes okokból Ahmed Arabira nézve gyakorolni kívánjuk a minket kizárólag megillető kegyelmezési jogot, elhatároztuk: Az Ahmed Arabira kimondott halál-ítélet Egyiptomból és távol területeiről való örökös száműzésre változtattatik. Ez a megkegyelmezés erejét veszti és az említett Ahmed Arabi halál-ítélet alá esik, mihielyt ő Egyiptomba és távol területére lép. A mi belügy-miniszterünk, hadügy- és tengerészminiszterünk megbízatik e rendelet végrehajtásával.

Mohamed Tefvik.

Arabi e rendelet fölvételére közben is oly mogorva képet mutatott, a minővel az ítéletet fogadta. A bírák föllálltak, a száműzött üdvözölte a bírákat és visszavetett a börtönbe. Napier védő útközben rózsacsokrot nyújtott neki.

A török katonai törvény és büntető törvény idézett cikkei így szólnak:

Mindazok, a kik nyolczvan vagy többen felláznak, fegyvereiket használják és vonakodnak széteszni, vagy valamely felsőbb hatóság fölszólítására sem hagyják abba a lázadást, halállal büntetendők.

A ki a kormány rendelete nélkül vagy törvényes ok nélkül valamely katonacsapat, megerősített hely vagy város parancsnokságát átveszi és minden parancsnok, a ki törvényes megbízás nélkül nem szűnik meg fegyverben tartani valamely csapatot, a melynek fölszólítását elrendelte a kormány, halállal büntetetik.

A vizsgálóbírósgaz idézett jelentése így szól: Reuf pasa ő excellenciájának, a hadi törvényszék elnökének. Excellenciá! Bátorodunk jelenteni, hogy a tanuk vallomásainak meghallgatása és megfontolása után, Arabi ellen a bizonyítékokat elégségeseknek tartjuk, az ottomán katonai törvény 92. cikke és az ottomán büntetőtörvény 59. cikke alapján megállapítani a lázadás bűnét, azért tehát az említett Ahmed Arabi átadjuk önnek a vád miatti megbüntetés végett. Egyszersmind átszolgáltatjuk önnek a vizsgálati iratokat. Izmail Ejub pasa, a vizsgáló bíróság elnöke.

Idegének névsora.

(1882. decz. 9.)

Nemzeti-szálloda.

Markus János ügyész Deés. Fuchs Theodor mérnök Freiberg. Gr. Kornis Victor birt. Deés.

Hungaria-szálloda.

Haltrich J. papírgyáros Borgó-Frúnd. Br. Szentkereszt György birtokos Hosszu-Aszó. Feld Sámuel igazgató Bpest.

Biasini-szálloda.

Br. Györfi Géza birt. Ajton. Csiki József keresk. Gyulafejérvár. Reinhold Jakab magánzó Medgyes. Katona Elek birt. Deés. Klein Lajos Lugos. Geschlicht Gyula keresk. Bécs. Kruttsner Emil keresk. Bécs. Slama L. keresk. Bécs. Ajtai György birtokos M.-Szt. Mihály.

CSARNOK.

A csoda-orvos.

Írta: Sveichel Róbert.
Fordította: Kárpáthy János.
(Folytatás.)

Ti azzal vádoljátok Lugrin André-t, hogy testtel-lelekkel eladta magát a gonosznak, kiáltott fel a tisztelendő úr, kezeivel oly hatalmasat ütve a szomszék kipárnázott mellvédére, hogy abból egész pörfelleg emelkedék magas alakja körül; de ti magatok is az ördög szolgálatába szegődtek. Nem a gonosz sugallata volt-e az, a mely benneteket arra ösztönzött, hogy bajatokban Lugrin André segélyét vegyétek igénybe, a helyett, hogy — mint igaz hívő keresztényekhez illik — az urhoz fordultatok volna segítségért? És látva Lugrin azt, hogy mily bizalommal viseltettek iránta, nem kellett-e benne azon meggyőződésnek lábra kapni, hogy ő valóban mindenre képes az ördög segélyével — még az istennel szembe szállni is? Nos, most látjátok esztelen eljárásotok következményeit!

A tisztelendő úr e szavaknál előrántá zsebkendőjét, hogy letörölje azzal a homlokán gyöngyöző verítékecspeket, aztán folytató szónoklatát:

— Legkevésbé sem csodálkozom, — ugymond — ha a szűz anya jogosult felháborodásában az egész falut tüzzel-vassal elpusztította volna a föld színéről, mint hajdan Sodomát és Gomorát. De az ő türelme és jósaága végtelen; azért elégedett meg azzal, hogy egy emberben mutasson példát valamennyiteknek, és ép ezért nem engedte azt sem, hogy a szentségtelen golyó, mely az ő szent képét zúzta össze, visszapattanjon azon átkozott gonosztevőre, kinek fegyveréből az jött, hogy rögtön, kioltva nyomorult életét.

Aztán élénk képzeletének egész hatalmával és ékesszólásával esetelőd azon borzasztó büntetéseket, melyek az elvetemedett merénylet úgy a földön, mint szinte a túlvilágon is sújtani fogják istentelen gazságáért. Mindezen büntetéseknek ünnepelesen kiszolgáltatta Petulant atya Lugrin André-t. Száműzte őt az anyaszentegyház kebeléből, átkot mondva a gonosz merényletű fejére.

Madeline, ki a percéről-perczre fokozódó nyugtalansággal, sőt rémüléssel hallgatta a tisztelendő urnak André ellen irányuló mindig hevesebb kifakadásait; rémülete a lelkes befejező szavainál — melyekkel André az anyaszentegyház átkával sújta — tetőpontját érte el. Szeretett volna felkiáltani, de úgy rémlett előtte, mintha torkát fojtogatná valami.

Borzasztó nyomatköszöggel, és azon látszólagos hideg, rendithetetlen — és épennél fogva vérfragyasztó — nyugalmakkal, melyet némely embernek a legmagasabb fokú ingerültség kölesönöz, olvasta fel Petulant atya azon hajmerező anathémának minden egyes mondatát, mely a mindenható uristent, az atyát, fiút és szent lelket felhívja Lugrin André ellen, hogy az átkozott legyen testében, átkozott legyen mindenben, a mit tesz és cselekszik, átkozott legyen ébenlétében, átkozott legyen ha alszik, átkozott legyen az életben és átkozott legyen halála után, átkozott legyen itt a földön és átkozott legyen a más világon, mindaddig, a míg bűnéért nem vezekel. Ugyanazon átok, melylyel Lugrin André sújtott, szálljon annak fejére is, ki e percztől fogva bármily nemű érintkezésbe lép vele.

Madeline a rémülettől majdnem önkívületben, lázasan égő szemekkel hallgatta végig e borzasztó átoknak minden szavát. Ha legalább ő is enyhülést kereshetett volna fájalmának azon általános sirás- és zokogásban, mely — az asszonyok padjaiból kiindulva — betöltötte az egész templomot. De a szegény leánya nem tudott sirni; szemei emésztő tűzben égtek és a tisztelendő úr szónoklatának minden egyes mondatát, mely André ellen volt irányozva, egy-egy csapás volt Madeline remegő szívének. A szónoklat befejezte után úgy érzé magát, mintha kerékbe törték volna. Alig volt képes megakadályozni, hogy ott nyomban össze ne roskadjon.

Még egy ember volt jelen a templomban, ki Petulant atyának szónoklata alatt oly nyomorultnak, oly lecsúszottnak érzé magát, hogy kövér, nagy verítékecspek gyöngyöztek homlokán. Pierre le Roux volt az, ki az arczán mutatkozó rémület által igen közel volt ahoz, hogy magát elárulja, midőn Petulant atya arról tőn említést, hogy csak a szűzanya végtelen kegyelmének köszönheti a merénylet, hogy golyója vissza nem pattant a szent képről és őt magát nem törülte ki az élők sorából.

Pierre le Roux — aki legjobban tudhatta, hogy Lugrin André tökéletesen ártatlan azon büntényben, mely miatt ily módon sújtott — bölcseken óvakodott attól, hogy a gyant elhárítsa Andréról, annál inkább, mivel szívében még mindig bosszút forralt ellene, amiért az megtagadta tőle annak idején a bűvés golyót. De Petulant atya szavainál mindamellett oly érzés fogta el őt, mintha az átoknak mindegyik szava az ő fejére szállna és alig várhatta, hogy a szónoklat befejeztessék. Midőn az „Amen” elhangzott, Pierre le Roux sietett magának könyökei segélyével útát torni a tömegben és kiérte a templomból, gyorsan távozott.

A templomban összegyűlekezett hívek néhány másodperc után követték a rótvadász példáját és sűrű csoportokban hullámzóztak ki a kicsiny templomból.

A mily nyomasztó csend uralkodott sorakon a templomban, a tisztelendő úr szónoklata alatt, oly zajosan és hangosan tört ki belőlük az elfojtott felindulás, mihielyt kiértek a templomajtó elébe. Most először, a mióta Petulant atya falujokba került, meg voltak elégedve lelkijátszórukkal és szónoklatával. Nem oszlottak szét, élénk társalgásba merülten, együtt maradtak. Hogy a társalgás tárgyát még mindig azon istentelen merénylet képezté, melyet állítólag Lugrin André követett el, az nagyon természetes, és az embereket annyira indulatba hozta e tárgy, hogy már egyes fenyegetőzések is hangzottak fel André ellen, különösen a fiatalabb legények csoportjában. Egyetlen egy hang sem akadt, mely André mellett emelt volna szót, sőt még csak az általános felháborodást sem igyekezett csillapítani senki.

És szegény Madeline-nak mindezt végig kellett hallgatnia, miattal anyjával a templom előtt Bornes asszonyra vártak, ki eltávozott tőlük, hogy felkeresse a férfiak közt Richardot. Richard azonban, mely mielőtt anyja viszárszerkezett volna, már hozzájuk csatlakozott. Már előtte való napon megállapodás jött két két özvegy között aszirt, hogy Carra asszony és Madeline az isteni tisztelet után Bornes asszony vendégei lesznek és nála töltenék az egész napot. Illet, hogy Madeline megismerkedjék azon hajlékkal, melynek nem sokára lakója leend.

Gépiesen, majdnem önkívületben haladt a szegény lányka Richard oldalán Bornes asszony lakása felé, ki visszatérve eredményte-

len kutatásából, sietett útközben kifejezést adni a fölött érzett teljes megelégedésének, hogy a tisztelendő ur végre valahára tudatára jött kötelességének és megtette azt, a mit már rég meg kellett volna tennie.

E közben a tömeg is kezdett szétoszlatni, s Madelaine dobogó szívvel hallgatta a leányok kurjongatásait, melyekkel megfogadták, hogy délután teljes számban meg fognak jelenni a csapásokban.

Bornes asszony rengeteg mennyiségű étkeket talált fel, úgy, hogy bátran jóllakhatott volna kétszer akkora társaság is, mint amekkorára az özevgy háznál összegyűlekezve volt. A háziasszony már előre is foglaltat akart leendő menyének szerezni arról, hogy mily gazdag házának lakója lesz a menyegző után. De Madelaine vajmi keveset törődött a dúsan terített asztallal; egyáltalán nem volt éhes és csak a legnagyobb erőmegfeszítéssel volt képes néhány falatot enni, hogy legalább részben megfeleljen Bornes asszony szüntelen zaklatásainak és kínálgatásainak.

A leánya szívében és agyában egyaránt hatalmas felindulás és zavar uralkodott. Már magában véve azon jelenet is borzasztó hatással volt Madelaine-ra, a melyben Petulant atya az egyház átkával sújtotta Andrást, most azonban lelki szemei még nagyobb veszélyt láttak André feje fölött törnyosulni, mely veszély előérzete annál nagyobb aggályllyal töltötte el a leányka kebelét, mert maga sem tudta, hogy tulajdonképen miben áll az?

(Folyt. köv.)

x **A hasznos foggyógyászok** közt mindenestre az első sorban kiemelendő a dr. Popp, bécsi cs. kir. fogorvosnak (Bognergasse 2. sz.) híres anatherin-szájvíze. Ezen anatherin-szájvíz már 30 év óta, mint a leg-sikeresebb szájgyógyász, ezer meg ezer üvegekben szállítatik a világ minden részébe. Nagyon ajánlható még dr. Poppnak növénykivonatu fogpóra is, melynek napontai használata a fogak tisztaságát és épségét sikeresen előmozdítja. Az anatherin-fogpaszta üvegtégelyben, ép úgy dr. Popp illatos fogpasztája 35 kr-ért a legjobb s legutányosabb szer a fogak épségének. Az odvas, üres fogak kitöltésére legjobb ajánljuk dr. Popp fog-plombját, melyből mindenki maga betömheti üres vagy odvas fogát, ezzel a fog fájdalmát s a rothadás terjedését megátalja. Ki jó és szép fogakat akar magának biztosítani, használja dr. Popp J. G. anatherin-foggyógyászait. (Bécs, Bognergasse 2.) Különösen ajánlható még dr. Popp illatos növény-szájvíze, mely a bőrt puhítja s annak fehérséget s ifjú üdéséget kölcsönöz. Dr. Popp ezen készítményei kaphatók minden gyógyszerárban és díszműkereskedésben.

A kolozsvári hitelbank és zálogkölcöntársulat által vezetett áruaktárak

üzletei a következők:

1. A raktározásra alkalmas áruk elhelyezése a rendelkezésre álló raktári térhez képest.
 2. A beraktározott áruk szükséges kezelése és tűzkár elleni biztosítása.
 3. Az árukat terhelő szállítási díjak, vámok, fogyasztási adók, illetékek, fektberek, elő- és utánvételi költségek és más terhek előlegezése és beszedése.
 4. Megbízásból áruk eladása és szállítványozása.
 5. Az árukra való előleg-adás.
- Kivonat az árszabásból: fekbér gabonáért, zsákokban vagy kintve, 100 kiló után hetenként 1 kr, biztosítási díj 100 ft érték után havonként 4 1/2 kr, a raktárból kölcsönzött zsákok darabjért hetenként 1 kr, a raktári értesítő kiállításáért 30 kr.
- Kivárat az üzleti szabályzat bérmentve küldetik meg. — A raktár afeleknek üres zsákokat küld, ha kívánják. — Minden küldemény „a kolozsvári áruaktárakba” czimzendő.

KÖZGAZDASÁG.

A marhavész.

A Romániában uralgó keleti marhavész behurcolásának megakadályozása tárgyában, a földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter, f. évi 50,045. sz. alatt, a következő rendeletet intézte a határszéli törvényhatóságokhoz:

(1. Beszterce-Naszód; 2. Hunyad; 3. Csik; 4. Háromszék; 5. Brassó; 6. Fogaras; 7. Szében; 8. Krassó-Szörénymegye közönségéhez.)

Miután a Romániában fellépett keleti marhavész folyton uralg, sőt terjedőben van, egyfelől az országnak a vész-behurcolásától való megóvása, másfelől nem várt behurcolás esetén annak gyors felfedezése és még a hatá-

ron leendő helyezkedése és azonnali kiirtása érdekében az egész Romániával érintkező határszél hosszában szabatos és egyöntetű intézkedések szükségét látom.

Ez okból szoros mihez tartás végett a következőket rendelem:

1. Romániával szemben a f. évi nov. 3. án 45,361. számú rendelettel életbelépett szoros határszél továbbra is fentartandó; ezért Romániából származó mindenféle kerdőző házi- és vadállat, akár élő, akár holt állapotban; mindezen állatok nyers terményeiből származó czikk; továbbá szén, sarju, szalma, kukoricaszár s egyéb szalmas-takarmányfélék, úgy nemkülönben használatban való gazdasági és istálló-eszközök, marhaszerszámok, viselt ruhák és rongyok feltétlenül visszautasítandók. Emberek, lófogató járművek, sertések csak tisztítás, illetőleg fertőtlenítés után bocsáthatók be.

2. A hol még meg nem történt, a vészkerület az 1874. évi XX. t. cz. 41. §-a alapján ad 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8. — a törvényhatóság törzskönyv-ad 1. (Beszt.-Naszód) — a határtól számítva 5 miföldnyi területen

befelé nyúló területén azonnal megalakítandó, s a vészkerületekben fogantatandókra nézve, az idézett törvényhez adott utasítás 51-ik lapján foglalt: „utasítás a vészkerület részére, minden egyes község elöljáróságának felelősség terhe alatt végrehajtás végett kiadandó; megjegyezvén, hogy a 41-ik szakaszhoz adott utasítás c) pontja által a vészkerületek egyes csoportjai részére alkalmazandó vészbiztosok ki-nevezése további rendeletmíg nem eszközöndő, a mennyiben ezek helyett egyelőre állami állatorvosok fogják a szolgálatot ellátni.

3. A vészkerületek területén elrendelt intézkedések a törvényhez adott végrehajtási rendelet értelmében (lásd 52-ik lap, „Utasítás a vészbiztosok részére”) pontos végrehajtásának és a törzskönyvi intézménynek szigorú ellenőrzésére, úgy nemkülönben betegülési és elhullási esetek felülvizsgálása, s illetőleg biztos megállapítására, az állami állatorvosok lévén igénybeveendő, Beszterce-Naszód megyébe Reich Ferencz, Hunyad megyébe Mayer Vilmos, Csik megyébe Mihály Miklós, Háromszék megyébe Reich Albert, Brassó megyébe Gracsányi Gyula, Fogaras megyébe Kurtz Ferencz, Szében megyébe Bőjthe Lajos, Krassó-Szörénymegyébe pedig Szuppinyi Ödön állami állatorvos egyidejűleg kirendeltém, s a kellő utasítással ellátam.

4. A lakosság, a járási tisztviselők és lelkészek által ismételtlen is figyelmeztetendő a veszélyre és megfelelő felvilágosítások után saját érdekében a marhavészvesztés és elhullási esetek rögtön és gyors bejelentésére, a hatósági intézkedések készséges fogantatására, és ezek által a vész-behurcolás elleni védelemben, karöltött közreműködésre hivandó fel.

5. Azon esetben, ha az elrendelt óvintézkedések dacára a vész a törvényhatóság területére még is behurcoltatnék, az idézett XX-ik törv.-czikk 32., 33., 34., 35., 36., 37., 38., 39., 41., 42., 43. és 44. §§-aiban s az azokhoz adott utasításban foglaltakat haldéktalanul léptesse életbe, és az elzáró intézkedések alkalmazásánál, a területére kirendelt állami állatorvos meghallgatásával, azonnal a nyilvánuló szükséghez mért katonai karhatalmat vegye igénybe; megjegyezvén, hogy minden ily esetben úgy a vész kiirtása, mint az igénybe vett katonai erő létszáma hozzám távirati uton bejelentendő, magától értetődően, hogy a kiszálló katonaság szerelvényei a f. évi 23,105. számú belügyminiszteri rendelet értelmében vegyes bizottság által megállapítandók.

6. Miután a törvényhatóságot vészkerületében szükségelt tagot állami szakközögekkel ellátam, fölívom, hogy megyéje vészkerületének kívül eső területén hatósági és községi közegeivel, valamint a rendelkezésére álló megyei és városi állatorvosokkal, esetleg emberorvosokkal az 1874. évi XX. t. cz. III. fejezetében (17., 18., 19., 20., 21., 22., 23., 24., 25., 26., 27., 28., 29. és 30. §§.) foglalt állandó óvintézkedéseknek szigorú és szabatos kezelését eszközöltesse, és a kifogástalan végrehajtást, felülvizsgálatok után ellenőriztetni elutasíthatlan kötelességének ismerje.

Midőn az itt elrendeltnek pontos és egész terjedelmükben való fogantatását a törvényhatóság ismert készséges buzgalma által biztosítva látom, egyuttal fölívom, hogy jelen intézményben foglaltaknak tényleges életbeléptetéséről f. évi december hó 15-ig jelentését terjeszesse előm.

Végül megjegyzem, hogy a határ és a belterület biztosítására szolgáló védelmi intézkedéseim keresztyülvitelénél biztosítandó özszevágó és egyöntetű eljárás feltétlen elérése és a kivitel terén gyakran felmerülhető nehézségek, akadályok gyors és megfelelő elhárítása ozeljből, szükség esetén külön kiküldöttem által a közönségnek a helyszínen segedelme lesznek.

A kir. vesztégintézetek és állomás-vezetőségekhez ez alkalomból intézett alábbi körrendeletmet tudomásvétel végett idezárva megküldöm.

Jelen rendeletm folytán a Romániában

kitört marhavész óta kiadott többi rendeleteim hatályon kívül helyeztetnek.

Kelt Budapesten, 1882. évi december hó 3-án.

A miniszter helyett:
Matlekovits, s. k.
h. államtitkár.

A földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszternek f. évi 50,045. szám alatt valamennyi vesztégintézet igazgató-ságához és vesztégállomás vezető-ségéhez intézett körrendelete:

Tudomás vétel és szoros mihez tartás végett oly utasítással küldöm meg a czimnek, hogy a határszél mentében a csempészet kelő megakadályozása tekintetében, a csendőrség, pénzügyőrség és saját közegeinek felhasználása mellett járjon el, és az ellenőrzést állandóan személyesen gyakorolja, s a határőrszolgálat mikénti teljesítéséről hetenkint, netalán előforduló fontosabb észleleteiről pedig, jelentéseit azonnal terjeszse előm.

Egyuttal megjegyzem, hogy a csendőrség és a pénzügyőrség kellő utasítása végett a belügy- és pénzügyminisztereket felkértem.

A Romániából érkező személyek és lófogatok fertőtlenítése után azon díjak szedendők és akként számolandók el, mint azt a szekerok fertőtlenítésére nézve f. é. június 3-dikán 21,936 sz. a. kelt rendeletben megállapítottam, megjegyezvén, miszerint a sertések tisztítására a vízben usztatást elegendőnek találom.

Az örvonalak területén ökr-fogatokkal és fás szekerekkel való forgalomra nézve f. é. 46,244. számú tiltó rendeletm továbbra is érvényben marad.

Kötelességévé teszem czimnek, hogy elegendő fertőtlenítő anyag készletben tartásáról, úgy mint, eddig saját hatáskörében gondoskodjék, megjegyezvén, hogy annak beszerzésére szükséges előlegek, felterjesztésre, innen azonnal ki fognak utalványoztatni.

Kelt Budapesten, 1882. évi december hó 3-án.

A miniszter helyett:
Matlekovits, s. k.
h. államtitkár.

— **Takorykóros ló** találtatott tegnap délután egy belvárosi istállóban, mely csak a napokban hozatott be Mócs vidékéről. A hatóság a lovat rögtön megsemmisítette, s általában fogantatott mindent, mit az e tekintetben fennálló szabályok rendelkeznek. Mi azonban jónak látjuk figyelmeztetni s óvatosságra inteni a lótulajdonosokat, s ezek között különösen Mócs vidéke gazdáit és hatóságait, miat a honnan a nyár óta már a második takorykóros ló került a városra.

— **Kimutatás a kolozsvári iparosok hitelszövetkezete 1882. nov. havi forgalmáról.** Bevétel: Október haváról készpénz-átmozatal 6839 frt 14 kr. Betételekbe 29512 frt 31 kr. Kölcsön-visszafizetésekbe 59588 frt 50 kr. 6% kamatba 1145 frt 2 kr. Feldíjba 385 frt 10 kr. Késedelmi kamatba 83 frt 59 kr. Házbérben 33 frt. Bélyegdíjban 49 frt 45 kr. Összesen: 97,636 frt 11 kr. Kiadás: A tagok betételeiből visszafizetődött 7527 frt 21 kr. 208 esetben kölcsön 59328 frt. Adóba 55 frt 27 kr. Biztosításért 5 frt 88 kr. Bélyegzett úrlapokra 45 frt. Irodai személyzet díjában 92 frt. Pénztármaradék-egyenleg 30582 frt 75 kr. Összesen 97,636 frt 11 kr. November havi forgalom 194,689 frt 47 kr. Kolozsvárt, 1882. nov. 30. Bénigni Sámuel, igazgató. Mamica János, pénztárnok. Id. Tömösváry Miklós, könyvvezető.

— **A vetések állása és a mezőgazdasági állapot.** A földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterium állandó gazdasági tudósítói november 20-tól 30-ig beérkezett jelentések szerint, általában jónak, sőt helyenkint igen jónak mondható. Nehéz, a nedves időjárás folytán, a vetések megsárgultak, illetőleg megrozsdásodtak. Az egerek és a drótféreg kártételeiről Baranya, Vas, Bács-Bodrogh, Alsó-Fehér és Csik, továbbá Komárom, Bihar, Heves és Kis-Küküllőmegyék egyes járásából érkeztek panaszok. A burgonya-rothadás Hont, Mármaros, Szepes, Fejér, Vas Zala, Bihar- és Pest-Pilis-Solt-Kiskunmegyék egyes járásában észleltetett.

— **A magyarországi hitelszövetkezetek országos szövetsége** ügyében a meghívott városi szövetkezetek szerdán tartották folytatós értekezletüket a kereskedők körének helyiségében. Képviselve voltak: a kisiparosok hitelszövetkezete, a magyar általános iparos hitellegylet, az első viszonylagos takaré- és hitelszövetkezet, a Lajos-szövetkezet és a monori hitelszövetkezet. Az értekezlet behatában megvitátván a szövetség létesítésének szükségét előterjesztett indokokat, mely a kis kereskedőknek nyújtandó olcsó hitel létesítésében kulminál, egyik alapelvül azt is kimondta, hogy főtekinetül leendő arra, miszerint a szövetségi pénztár kisebb összegű váltókat is leszámítoljon. Hazai pénzintézeteink ugyanis

100 frton aluli váltókat — ha még oly biztosak is azok — nem hajlandók leszámítolni, míg a francia nemzeti bank 20 frankos váltókat is elfogad. Az értekezlet egyhangulag kimondván a szövetség létesítésének szükségét, egy szűkebbkörű bizottságot választott, melynek feladata leendő az alapszabályokat kidolgozni s azok megvitátására az összes hazai hitelszövetkezeteket meghívni. A bizottság tagjait megválasztatták: Bieber Antal, Fromm Antal, dr. Horváth János (Monorrról), Mayer Sándor, dr. Links Ármán, Szentcs Imre és Vasváry Ferencz. Végül az elnököt és jegyzőt megbízták, hogy a hazai takarékpénztárak alakulában levő szövetségével a solidaritás szempontjából érintkezésbe lépjenek.

Kolozsvári piac.

— Decz. 9. —

Baromvásár.

Csütörtöki baromvásárunkon eladott 160 db szarvasmarha. Ezekből: meddő-tehén 56 db, párja 130—160 frt; fejős-tehén 23 db, párja 130—190 frt; egy éves borjú 63 db, 35—45 frt; két éves borjú 18 db, párja 45—60 frt.

Heti jelentés a budapesti gabnatözséről.

(Steiner József és társa termény-, gabona- és bizom. üzlettulajdonos jelentése.)

Budapest, decz. 8.

Az üzlet hangulata kedvező maradt, elegendő kínálat és mérsékelt vételkedv mellett a mult heti árállásban lényeges különbségek nem mutatkoznak. Buza változatlan. Mai árjegyzéseink: tisztavideki, pestnegyei és fehérmegyei: 78—79 kla. 9-30—9-50, 79—80 kla. 9-60—9-80, 80—82 kla. 9-90—10-10. Bányási 25, bácskai 15, északmagy. 40—50, üszögös fajok még további 40—50 krral olcsóbban fizettetnek. Oláhországból sok buza került eladásra 75—76 kla. 8-10—8-60. Tavaszra 9-45. Rozs csendesebb, elsőrendű 7-25, közepes 7 frt. Árpa finom árú kereset, többi fajok változatlanok. Takarmányára 6-20—6-50, malata 7-25—8-50, sörfőzdei 9—10 forint. Tengeri emelkedett 40 krral 6-30—6-50. Későbbi szállítási kevés üzlet, decz.-febr. Zsombolyán 6-05, kötések máj.-jun. 6-20. Zab szilárd 5-80—6-50 minőség szerint. Tavaszra 6-45. Bab lángha. Dunavideki 9-30—10 frt. Erdélyi 9-25—9-75. barna 8-75—9-25, tarka 7-25—7-50, törpe 12-50. Repce szilárd. Káposzta 15 1/4—15 3/4. 1883. aug.-szept. 13 1/4—13 3/4. Vadrepce 7-25—7-75. Kendermag 10—10-50. Lenmag 12-50—13. Köles 6-10—6-40. Kása 10-50—11 zsákostul.

Pénzlelőleget 5 kamatra nyújtunk ügyfeleinknek beraktározott árukra, és feladási vévényekre. Az előleg minden városban felvehető, hol pénzintézet létezik.

Zsákkölcsöndíjt hetenként 3/4 krt számítunk drbjától, hozzáunk küldendő árukhöz. Raktározási illeték havonként mázánként: magánraktárakban 1 1/2—2 kr, közraktárakban 4 1/2 kr.

Közraktári illeték átmeneti forgalomban egy kocsiakomány (100 mm.) után: Az osztr. államvasút közraktáraiban 5-25. Fővárosi közraktárakban 7-05.

Felolós szerkesztő:

AJTAIK. ALBERT.

Laptulajdonosok:

K. PAPP MIKLÓS ÖRÖKÖSEI.

NYILTTÉR.)*

Amerikai fogorvos és fogművész

PERL JÓZSEF,

American Dentist Dr. of Dental Surgery

Amerikában kiképzett plombeur, a tri-eszti osztr.-magyar kiállításon éremmel kitüntetett jelenleg M.-Vásárhelyen és rendel a Transilvania szálloda 3—4 sz. a. és itt marad e hó 17-ig.

Állandó lakása Kolozsvárt a takarékpénztári épületben.

A Butor-Album

minden rendű és rangú butorvásárlónak nélkülözhetlen kézikönyv 900 drb. illusztrációval és árjegyzékkel, 1 frt 50 kr-ért kapható:

J. G. és L. Frankl

Wien, II. Obere Donaustrasse 91.

103 neben dem ohllér-hofe.

Gazdag választék kész butorokban, olcsó tartós, elegans. (11—12)

*) E rovatban megjelenő közleményekért semmi felelősséget nem vállal a szerk.

(848 1—2)

Alsó-fehérmegyei m. k. építészeti hivatal.

(849 1—3)

RAJKA ALBERT.

(850 1—3)

(689 5—6)

Bejegyzett védjegy

mellett

 belközép-utca 5.

1990-91 más helyt
NEM TALÁLHATÓK!

felelősség mellett, solid árban

(827 4—*)

SOMLYAY LÁSZLÓ.

Kolozsvárt

főter 26. sz. a.

Megrendelések
minta cipő vagy
mérték után pon-
tosan és jutányo-
san elkészíttetnek

(708 9—*)

Kolozsvárt, belmonostor-utca 11. sz.

Ajánlja legujab
divatu **hámaít**
magyar, francia,
német és ame-
rikai mód sze-
rint. Angol és
francia **külön-
legességeit:**

 Diszitések gyári áron számíttatnak.

(798 3—6)

ad. 52506—1882 sz.

(851 1-3)

Budapesten, 1882. évi deczember hó 6-án.

LEGNAGYOBBI

Kolozsvárt, főter,
Takarékpénztár
épület.

Bécsben tett személyes bevásárlásom alkalmával rak-
táromat szakmámhoz tartozó **legutolsó divatcikkekkel**
oly dúsan láttam el, hogy a piacon megközelítő válasz-
tékkal senki sem dicsekedhetik.

Nagybani bevásárlásom azon szerencsés helyzetbe juttatott, hogy az árakkal senki sem képes velem versenyezni.

"	"	"	muffokból	1 frtól	15 frtig.
"	"	"	miederekből	1 frtól	8 frtig.

Dús választék

a legújabb divatu
frtlig, bársony- és
számtalan divatos

diszített és diszitetlen kalapokból 1 frtől 30
Pelucekból, tollak, virágok-, szalagok- és
diszezből.

☞ Elvállalok továbbá mindennemű ujitást és átalakítást. ☞

☞ Vidéki megrendeléseket pontosan és gyorsan

A n. é. közönség szíves pártfogásába magamat ajánlva,
Teljes tisztelettel

Betegh Péter.
(908 65—100)

Eladó tűzi fa.

Jó, olesó és pontos méretü hasáb tölgyfa, 4

köbméteres, öle **10** frt, házhoz szállítva. Megtekinthető k.-torda-utcza 28-dik számú kőkerítése.

aktárban, a temető alatt. Megrendelhető kötő-
leteza 1. szám alatti háznál.

(796 5—8) **Özv. Sárközinénél.**

(Kolozsvárt. Folytatás a mellékleten,

Nyomatott a „Magyar Polgár“ könyvnyomdájában (K. Papp Miklós örökösseinél (Kolozsvárt.

 Folytatás a mellékleten.